મનોરંજક

મનોહર—મેના.

મરાઠી ઉપરથી ભાષાંતર કર્તા

N. M.

છપાવનાર

જોશી ગરબડ હલસુખ,

મુ. વડોદરા, ભાજવાડા.

સંવત ૧૯૫૨. (આવૃત્તી ૧ લી.)

સન ૧૮૯૬. પ્રત ૨૦૦૦

વડોદરા " નૂતન વિલાસ " તથા

અમદાવાદ " યુનિયન " પ્રેસમાં છાપ્યું.

કિંમત ૪ આના.

મનોહર-મેના.

પ્રીય વાંચનાર ! મારી પૂર્ણ ખાત્રી છે કે “ આપ મનોહર-મેના ” આ નામ વાંચતાંજ અત્યંત આનંદ પામશો. પ્રાચીન વખતથી પ્રસિદ્ધી પામેલા પુના શેહેરનું નામ તો આપે સાંભળ્યું હશે તેજ પુના શેહેરમાં મનોહર દાસ નામનો એક ગ્રહસ્થ રહેતો હતો તેને મેના નામની અત્યંત રૂપવંતી જુવાન સ્ત્રી હતી મેનાના સૌંદર્યની વાત શેહેરમાં દરેક સ્થળે થતી હતી અને તેને જોવાને દરેક ગ્રહસ્થ ઉત્સુક માલમ પડતા હતા. તેજ મેના ઉપર ઈચ્છારામ નામના એક સખસને મોહ લાગ્યો હતો, તેથી તે દીવસમાં દસ દસવાર તેના ઘર આગળ ફેરા ખાતો, તેના જવાના રસ્તામાં ઘડી ઘડી તે સામો મળતો, અને અનેક પ્રકારે તેનુ દીલ પોતા તરફ ખેંચાય એવી યુકતીયો આદરતો હતો પણ, પતીપ્રેમી મેના તેના તરફ બીલકુલ લક્ષ આપતી નહોતી. ઈચ્છારામનો મોહ આથી તેના ઉપર વધતો ગયો અને છેવટ તેણે પુષ્કળ પૈસાના લાલચો આપી કુટણીઓને મેનાના પુંઠે પાડી પોતાની પાપી ઈચ્છા પાર પાડવા, પ્રયત્ન કરવા લાગ્યો, રાત દીવસ તેને બીલકુલ ચેન પડતુ નહોતુ અને તેથી કરીને તેનું શરીર ગળવા લાગ્યું રાત્રે નીદ્રામાં ખરાબ સ્વપ્નાંઆવવા લાગ્યાં અને ચિત્તભ્રમ જેવી તેની સ્થીતી થઇ, તેની આ દશા તેના એક ઓળખીતી સ્ત્રીના જાણવામાં આવ્યાથી તેણે તેને શીખામણ દીધી રે મેનાજેવી પતી પ્રેમી

મનોહર બાળામાં તારૂં કાંઈ વળવાનું નથી માટે તુ તારી આશા છોડી દે અને તારા કામ ધંધે વળગી સૂખીયા. નાહક તારી માયાકાયા બગાડી તું દુઃખી થઇશ તેથી કાંઈ તેને દયા આવનાર નથી અને તે તારી સાથે પ્રેમ બાંધનાર નથી કારણકે તે ભૂલપડે પોતાના પતીને પણ પજવેછે તો તેને તારી દયા આવશે નહી માટે તૂ તેનો છંદ છોડીશ તો સૂખી થઇશ ને વળી તેના ધણી ને બધું માલમ છેકે મારી સ્ત્રી પર પુરૂષ કરેછે તેવી માલમ છે માટે ઇછારામ ને છંદ છોડવા સારૂ તે બાયડી એ ઉપદેશ કરયો પણ ઇછારામે કાંઈ ગણકારયુ નહીને પછે એક ચંદ્રભાગા કરી ને બાયડી હતી ને તે મેના જારકર્મે ત્યાંથી શિખી હતી તે બધા માણસ જાણુતા હતા તેથી કરીને ઇચ્છારામ ચંદ્રભાગા ને ત્યાં જવા સારૂ વીચાર કરતો હતો તેથી કરીને તેનાથી થોડી થોડી માયા કરી.

હવે થોડા દહાડા ગયા પછી ઊનાળાના દહાડા આવ્યા તે વારે મનોરદાસ પોતાના ભાઇબંધને સાથે તેડીને એક બાગમાં ઉજાણી ગયો હતો તેજ દહાડે મેનાને ઇછારામ ભેગા થયા તે વારે કેટલાક સારા માણુસ ચંદ્રભાગાની મશ્કરી કરતા હતા તે વખતે મૈના તેની પાસે હતી તેથી હકુ મશ્કરી કરતા જોઇને ઇછારામ તેના ઉપર ચીડી ગયો ને કહ્યું કે, આવું કર્મ કોઈના હાથે થાય નહી માટે પુરૂષમાં મોહોટું લાંછન આવે છે કે, મારા જેવા ભોળા માણુસ તરત બુમાટો કરે ને કેટલાક ચતુર માણુસ હોય તે મોહોડેથી રામ રામ બોલે માટે પેટમાં પાલી હોય તો તેની બાયડીનો કાંઈ પણ વહેમ આવે નહી માટે બધા પુરૂષ સરખાજ માટે આ મનોરદાસની બાયડી કેવી રૂપવાળી

ને સારા ગુણવાળી બાયડી છે પરંતુ તે મનોરદાસ રાતદીવસ એક જેહરી નામેબાયડીના પાછળ પાછળ ફરે છે માટે તેનું નામ કોણ દેછે ને તેના વાસ્તે કોઇને અંદેશો આવતો નથી આ વાત મેનાના કાને પડી તેવીજ તલ પાપડ થઈ ગઈ ને બધી વાત સાંભળવા સારૂ એકાંત જ ઇને લાગ જોઇને બેઠી તે વારે ઇછારામ ચંદ્રભાગાના ગળાના સોગન ખાઇને કહેવા લાગ્યો કે મારા પછવાડે કોણ ફરે છે તે મને કહે તેમાં થી કોઈ વાત ચોરીશ નહી તે વખત ઇછારામ બોલ્યો કે મારી પ્રીતી તારા ઉપર હતી તેથી તને ખરાબ માલમ પડે છે તે ભયથી હવે તારા આગળ કોઈ વાત કરવી નહી માટે હવે મારા જીવને સારૂ થવાથી તને કહેવાની ફીકર નહી માટે તે સ્ત્રીની જોડે પ્રીતી કરી આપ મારે થોડાક દહાડા પ્રીતી હતી તેની વાત બધાએ જાણી હતી તેટલા કારણ સારૂ મનોરદાસ મારી નાયડીને અન્યા કર્મ કરવાસારૂ આવ્યા હતા માટે તારે ને મારે અનુકુલ થવા વાસ્તે તેને કહેવાનો ઇરાદો કરતો હતો તેથી તેમને કહે નહી પરંતુ એટલી વાત ખરી હતી કે તમારો ધણીએ મારી બાયડીને કહેતો હતો પરંતુ મારી બાયડી તરત મને કહેતી હતી તેથી કરીને તેનો જેવો ઉત્તર આપવો ઘટે તેવો ઉત્તર દેતા હતા તેવી રીતે કેટલાક દહાડા ચાલ્યુ હતું પરંતુ પરમ દહાડે એક બાયડી મારી ભાયડાની જોડે ગુપ ચુપ વાતો કરતી હતી તે વખતે મેં મારી બાયડીને પુછ્યું કે કોણ હતું ને શું કહી ગઈ તેવારે કહ્યું કે મનોરદાસે મને કોઈ કુટણીના ઘેર તેડાવી છે માટે તમે કહો તે પ્રમાણે ઘાટ ઘડીએ તેમ તેમ વધારે ઉતેજન આપવા લાગ્યા તેવારે મારા મનમાં આવ્યુ હતું કે કોઈ ઠેકાણે એકલા બેગા થાય તો તેની એક બાજુ કે કોઇની વાત કરે નહી માટે તેવી વાતમેં સારૂ મુ-

રશે ત્યારે ભુત થશે માટે સ્ત્રીની વાત મને સારી લાગતી નથી. આટલા દહાડા સુધી તમારા ધણીએ વાતો કહી પરંતુ મેં સહન કર્યું પરંતુ આ વખત આની બાટણી વાત આવી તેને કરીને બીજે પ્રકારે તેનો ઘાટ ઘડવો તેવો વીચાર કર્યો હતો કે તમારા ધણીની વાત જોવી હોય તો કાલે રાતરે નવ વાગતાં કુટણીને ઘેર આવવું એટલે તમને બધી વાત માલમ પડશે તે વારે તેણે કહ્યું કે મારા ધણીને પરસ્ત્રીની બાધા છે તેવું મને કહેછે માટે આજ મારી નજરે જોઇને પછી તેહેની એવી ફજેતી કરૂં કે તેની બધી ખોડ ભાગી નાંખુ કે ફરીથી જાર કર્મ કરે નહી ને મને હરરોજ દમે છે તે પછે મને કહે નહી માટે પુરૂષઅથવા બાયડી જાર કર્મ કરે તેના આવા હાલ થાય માટે તેના ગળામાં કોડીઉ બાંધીને બધા ગામમાં ફેરવું તેવીજ સ્થીતી મેનાની થઈ કે પોતાના ભાયડાની કુકર્મ કહેનાર માણસ કોણ ને કહેછે કોણ ને કરે છે શું માટે વગેરે વાતનો વીચાર બીલકુલ કર્યા વીના ઇછારામને મોટા માનથી બોલી કે તમે કાંઈ કાળજી કરશો નહી તમે જેમ કહેશો તેમ કરીશું માટે ફરીથી કોઈ દહાડો કોઇની વાત કરે નહી ને કોઇનું કહેવું સાંભળે નહી માટે કોઈ દહાડો કોઈની વાત સાંભળીને કોઈ બાયડી જોડે જાય નહી માટે કોઈ રીતનો સંશય આવે નહી.

ઇચ્છારામે મેના જે વાત કહે તે પ્રમાણે સર્વે હિતનો રંગ જોઇને તેના કરેલા વિચારને નીશ્ચે વિશ્વાસ આવે તેવું ઉત્તેજન આપતો હતો તેવી વાતનું વચન આપીને ઘેર ગયો. બીજે દહાડે સવારના પહોરમાં જાઈ નામની એક કસબણ હતી ને તે કુટણી હતી તેને ઘેર જઇને પાંચ રૂપિયા બક્ષીસ આપીને સર્વે વાત કહી કે તે કોઈ પ્રકારે વિઘ્ન થાય નહીં કે હું સાંજરે વાળુ કરીને તે કુટણીના

ઘેર ગયો હતો તેને એકાંત ઓરડી હતી ત્યાં પાન સોપારી તથા અત્તર ગુલાબ વિગેરે સરસામાન રકેબીમાં મૂકયો હતો ને પોતે બીછાના ઉપર મેનાની વાટ જોતો બેઠા હતો તેવારે મેના આવીને પછી રંગભોગ કરીજસે મેના ઘેર ગઈ તેવારે મનોરદાસ મિત્રમંડળીમાંથી ઘેર ગયો તેવારે ભોજન કરતાં પહેલાં મેનાની જોડે હસતો બોલતો હતો પરંતુ તે દહાડે ચુપકીથી બેઠો હતો તેથી બીજે દહાડે પોતાની સ્થિતિ કાયમ થઈ તે વારે ઇચ્છારામની વાત ખરીજ માલમ પડી હતી. તેવારે ઇચ્છારામની બાયડી સંગાથે રંગવિલાસની વાત વેગળી ગઈ તેથી કરીને મારી સંગાથે બીલકુલ બોલતો નથી ને બીલકુલ લક્ષ જાત નહીં પરંતુ મેં તેની ખોડ ભાગી કે હવે કોઈ દહાડો એવું કમ થાયજ નહીં પરંતુ કુટણીના ઘેર ભેગાં થઇને શી શી વાત કરી હતી તે વિશે તેના મનમાં ચિંતા થવા લાગી કે એકાદી વાત કરવાનો પ્રસંગ આવ્યો હોત તેથી સર્વે અડચણ દુર હોવાથી હર એક વાતની અનુકુલ હતા ને એકાદીવાર સર્વે વાતો થયેલી હકીકત ઘડી ઘડી કહેત નહીં તેવી ભગવત ઇચ્છાએ તે દહાડે મનોરદાસને નાટક જોવા સારૂ જવાનો હતો તેથી મેનાને કહીને નાટક જોવા સારૂ જતો રહયો. તેવી વખતમાં મેના લુગડું તથા ઘરેણું પેહેરીને ઇચ્છારામે કહ્યું હતું તે કુટણીના ઘેર જવા સારૂ વિચાર કરતી હતી તેથી કરીને કુટણી મેનાની વાટ જોતી બેઠી હતી તેને જોઇને ઇચ્છારામે કુટણીને શીખવી મૂકયું હતું તેથી કરીને તેણે કહ્યું કે મનોરદાસ તને ભેગા થયા કે શું તેવે મેનાએ કહ્યું કે હા તે વાત કુટણીએ ઇચ્છારામ તેની કોટડીમાં સુતો હતો, તેને જઇને કહ્યું ને મેનાને દેખાડી. મેના કોટડીમાં ગઇ એટલે કમાડ બંધ કરીને સાંકળ દીધી ને અંદર

દીવો નહીં હતો તેથી કરીને અંધારૂં હતું તેથી કરીને મેના હળવે હળવે બીછાના ઉપર ગઈ તે વારે ઇચ્છારામે તેની સાથે ખુશ બકતી-ની વાતો કરીને તેના મોહોડે ચુંબન કરીને કહ્યું કે આ માહારી વાહાલી પ્રિયતું વચનની સાચી છે. તું વચન પ્રમાણે ચાલી તેથી કરીને હું તારી ઉપર ઘણો ખુશી થયો છું માટે તે વીષેની વાત કરવાથી હું ખુશી થયો છું. હવે મેના-ની સાથે ઇછારામે હળવેથી વાતો કરી તેથી કરીને તેનો સાદબરાબર ઓળખી શકી નહીં ને આ બોલી મંનારદાસ જેવી છે માટે ઇછારામે બોલ્યા વિશે કાંઈ ઉત્તર ન દેતાં મુંગી મુંગી તેના પાડોસમાં જઈને સુઈ ગઈ ને જેમ કરતો હતો તેમ કરવા દીધું. પછી ઘણીકવાર પોતા-ના કામથી ફારગત થયા પછી હવે આપણને ઓળખશે. તો હરકત નહીં તેમ ધારીને મોની બુકાની બાંધી હતી તે છોડી નાંખીને કેહેવા લાગ્યો કે બાયડી માણસ કોઇથી કાંઈ બીહે નહીં ને તેના મોહો આગળ પુરૂષ તરખલા સમાન છે માટે ભગતીરાજ તથા તુકારામ તથા તેની બાયડી જીજીબાઈ કેહેવા લાગ્યાં કે તેથી કરીને વીઠુબાની મુર્તી થરથર કાંપવા લાગી ને મેનાના મોહોડામાં તમાચા મારવાથી તેનું મો સુજી ગયું ને કેહેવા લાગી કે પુરૂષના મોં આગળ સ્ત્રી વ્યર્થ છે કે મારી પ્રીતિ મારા ધણી ઉપર કેટલીક હતી ને તેના પ્રીતિ મારા ઉપર હતી તે આજથી બધી વ્યર્થ થઇ ને તે મુવાના મનપર મારી પ્રીતી તેના ઉપર રહી નહી માટે બાયડી માણસ એમ સમજશું કે મૂર્ખ છે તેથી અમારી પરવા ધરાવશે નહીં ને તેના મનમાં આવશે તેમ કરશે. માટે આજકાલ કરતાં લગ્ન થયે પાંચ સાત વરસ થયાં મારી પ્રીતી તેના ઉપર અધીક હતી ને તે મુવો બહાર મોજ મજા

કરે છે ને તે મુવા ઇચ્છારામને કાંઈ ફીકર નહી કે મારી પ્રીતીમાં તેણે વચમાં ખોટી ખોટી વાતો કરીને ફસાવ્યા કે તારો ધણી બાગમાં ગયો છે તેનું ઇચ્છારામના કેહેવા પ્રમાણે સમજી જતી હતી. પરંતુ આજથી ઝેહેર જેવો ધારીશ માટે આજથી દરરોજ તેને માટે આજ-થી ને બોલશે નહીં ને હું પણ બોલવાની નથી માટે હું તારા વચન પ્રમાણે આવી તે જોઇને તને આનંદ ઉપજ્યો તેનું વર્ણન કરી શક-તી નથી માટે મુવા આજથી તારી આંખ્યો બહાર કહાડવી જોઇએ માટે બીજી બાયડી પુન તથા પાપ દ્રષ્ટી જોનાર નહીં માટે તું જાણતો હશે કે આ વાત કોઇ જાણતું નહીં હશે. માટે તાહારી સમજણ ખોટી છે. તેથી તને ખાત્રી થશે કે મેના અતી બોલતી હતી ને ઇચ્છારામ કાંઇ પણ બોલતો નહતો તેથી મોહોટા પ્રેમભાવથી તેના ગાલે ચુમ્બન વારંવાર કરતો ને આલીંગનનો દેતો હતો. તથા શરૂથી તેના માથા ઉપર ફટકો બાંધેલો હતો તેના પ્રેમરસ જોઇને બોલીકે મુવા લબાડ તેવા પ્રકારે પ્રીતી બતાવીને સમજાવતી હતી. ને મેં ચુપચુપ રહી તેથી મોટી મારી ચૂક છે માટે હવે બધા ગામમાં તારી ફજેતી કર્યા શિવાય કદીપણ રહેનાર નથી ને હું ઇચ્છારામની બાયડી કરતા સુંદરને અધિક નથી. કે મારા કરતાં તે રૂપાળી છે. માટે મુવા આજ આગળ કે મારા શરીરને હાથ લગાડીશ નહીં કે હવે મને ખાત્રી થઈ કે મારી પ્રીતી કરવા સારૂ કેવી કેવી રીતના કૃત્ય કરે છે. કે તારા મનમાં તું સમજતો હશે કે તે કાંઈ જાણે છે માટે કદી પણ તારા વિશે સમજનાર નથી કે આજથી તારી ખોડ તોડ્યાથી તને જન્મારો સાંભળશે ને ઇચ્છારામ મારા ઉપર પ્રીતી કરતો હતો પરંતુ એવી વાંકી નજરે કહ્યું કે તે વાત કોઇને કદીએ

કે નહી. ને મે ઈચ્છારામથી અનુકુલ થયું હોય તો કે તું સમજતો હશે કે તેમાંથી કંઈપણ ઉપયોગ પેદા થયું હોત ને તને અત્યાર સુધી તો એવીજ માલમ હતી કે ઇચ્છારામની બાયડી છે તેમ ધારીને રોજ પ્રમાણે તેણી સાથે વાત ચીત અને સુખથી વાતોના ગપાટા કરતો હોત પરંતુ તે ઈચ્છારામની બાયડીથી સંબંધ થયો નહી પરંતુ તારી દોસ્તી તેનાથી છે માટે હવે હુ ઈચ્છારામથી દોસ્તી કરૂંતો મને તુ દોશ દેવા આવનાર નથી. પરંતુ મેના તેના ઉપર ક્રોધાયમાન થઈ હતી પછી પોતે મનમાં સમજી કે અંતે આપણો ધણી છે તેમ જાણીને તેની સાથે નાના પ્રકારની વાતચીત કરતી હતી બાયડી તથા પુરૂષ બંનેમાંથી કોઈ પણ હોય તો તેને એ વાતો કહે તો પણ જાણવામાં નહી પરંતુ મેનાનો સ્વભાવ ઘણોજ આકરો હોવાથી તે વખતે કાંઈ વીચાર સુજતો નહી કે અગમનુ પછમ કરી નાખતી હતી તેવી અવસ્થા થવાથી ઈચ્છારામે મનમાં વીચાર કર્યો કે આવી સ્થીતીમાં ઘેર જશે તો ખોટા પરીણામ નીપજસે માટે તેવું ધારીને ઈચ્છારામે તેને છાતી સરસી દાબીને કહ્યું કે હે પ્રાણપ્રીય તું શીનાકારણ શોક શું કરવા કરેછે કે હું ઈચ્છારામ છું. માટે તારી તરફની જેટલી ખાત્રી કરવી હતી તેટલી મેં કરી લીધી પરંતુ હવે તું ક્ષમા કર તે વારે તેનો બોલવુ માલમ પડયું એટલે મેના બીછાના ઉપર નાંખવાનો ઈલાજ કરયો પરંતુ તેનો ક્રોધ ત્યાગ કાર્યો નહી તેથી કરીને તેના મોં સામે જોઈ રહી ને પછી તેના હાથથી મોં ઢાંકી દીધું તે વખત બોલ્યો કે પ્રાણ સખી તું શું કરે છે માટે વિચાર કર કે આ વાત કોઈ જાણશે તો પછી કાંઈ આપણો ઉપાય જન્મસુધી થનાર નથી માટે કુલટી આ વાત બાહેર જાણશે તો તેમાંથી ખોટા પરીણામ થાય પરંતુ તું લોકોના મોં આગળ વાત

કરીશકે મને ઇછારામે ફસાવી છે તો હું કહીશકે મારી સંગાતે પૈસા
ના લોભથી મને વશ કર્યો છે કે મારી પાસે જેટલા પૈસા માગતી
હતી તેટલા લાવીને આપતો હતો તે મારી ખરી વાત લોકો માનશે કારણ કે
પૈસાની વાત દુનીયામાં ઉત્તમ ચીજ છે તેથી મારા ઉપર ભરૂંસો લાવ-
શે પરંતુ આ વાત તારો ધણી જાણશે તો મને ઝેર મારવાનો લાગ
શોધશે ને હું તેને ઝેર મારવાનો લાગ શોધીશ માટે હે પ્રાણ સંગી
બંનેમાંથી એક જણ તેમાંથી ગરાયતો તને અતીશય દુખ પેદા થશે
માટે તું બંનેને ગળામાં ઘાલીસ નહીં માટે હે પ્રાણસખી આજ
પર્યંત સેંકડો બાયડીઓ પ્રીતીમાં ફસાઈ જાય છે ને સેંકડો પુરૂષ
પ્રાણ પણ પ્રીતીમાં ફસાઈ જાય છે માટે હું તારાથી કપટ કરૂં તો
તારૂં નાક કાપી નાખું ને પછી હું પણ મરણ થઈ જાઉં માટે આ
રિતેના વાત આપણા બંનેમાંથી આપણી પ્રીતી હમેશા ચાલ્યા કરે તો
હું તારો દાસ થઈને રહું ને મારી પાસે જે કાંઈ હોય તે સર્વે
તારૂંજ છે માટે હું જાણું છું કે તું બાયડી ઘણી શાણી છે. હવે
મારી ખાત્રી છે પરંતુ આ કામને જલાવનારી માણસનો ભરૂંસો
કેવો કે કોઈ વખતે કોઇ કાળા મોહોંનો માણસ આપણે બંને જતા આ-
વતા તારા ધણીને બતાવે તો તેમાંથી જીવ જવા જેવું થઈ જાય
તેવું ઇછારામે મેનાને કહ્યું તે વારે મેના સાંભળીને પછી તે
આકુલ વ્યાકુલ થઈ ગઈ હતી તેથી ફરીને તે વાતનું વર્ણન કરતી
નહીં તે જે વાત કહી તેના ઉપર તેનું લક્ષ હતું નહીં પરંતુ
તું મને આજથી મારા સગાને બરાબર નહીં ગણે તો તેવી વાત ઇછા
રામની મેનાના કાને પડી તેવીજ વીચાર કરીને કહેવા લાગી કે જેના
મનમાં કપટ હશે તેને પરમેશ્વર તેનું ફળ આપશે માટે હું તને આ

વીશે વધારે ધાંટો પાડીને કહું તો મારીજ ફજેતી થાય માટે આવી વાત કહેવી સારી નહીં માટે આ વાતને વીશે કદી પણ તારાથી સ્વ-સ્થ રીતે રહેનાર નહીં. હવે તું મને જવાદે ને તને જેમ સારૂં માલમ પડે તેમ કરજે પરંતુ મને છાતીથી દબાવે છે માટે મને તું છોડ મને જવાદે હું તારા પગે પડું છું મને છોડ ઈછારામે તેને લાવારીને આકુલ વ્યાકુલ થવાથી દુઃખમાંથી વીભલ થાય છે તે જોઈ તેને જવાદેવાનો વિચાર કરતો હતો. ત્યાહાં સુધી તેનું મન સારું હતું તેથી કરીને મેના ઊપર અતીશય પ્રેમ તથા પ્રિતી તે વાતનો વારંમવાર ઊપર અતિશય પ્રેમ હોતે તેવી રીતે અતિશય ખટપટ કરી હતી તેથી કરીને તેની તુંસણા પુરી થઈ નહીં તેથી એકંદર હકીકત ઊપર લક્ષ આપી હશે તથા પ્રી. ઈછારામની તથા મેનાની જમવાની વરતી હતી તેમ પ્રેમ તથા પ્રીતી તે વાતનો વારમવાર ઊપયોગ કરતા ગયા તે કેવળ મુર્ખ છે તથા રુડી રીતથી કરે તેને ઠેકાણે પ્રેમ તથા પ્રીતીનો દુર ઊપ-યોગ કરવો ઘટે તેને ઠેકાણે બોલવું ઘટે તેવી રીતે બોલવું તેનો વિ-ચાર કરવો માટે અમારું મનરંજન થયું હોત તો તેમ સમજવું કે આ વખત તેને કાંઈ સુજ પડતી ન હતી માટે વિચાર કરીને તેના સામે જોતો હતો ને જે જે ઠેકાણે જેવી વાત કરવા બદલ બીજી બીજી વાતો કરતો હતો તેને વાત કરવાનો સાહુર હતો નહીં તેથી કરીને ઈછારામે પ્રથમ મેનાની જોડે પ્રથમ જાર કર્મ કરી રહ્યા પછી તેના મનમાં હેત ઊપજે તેવી વાતો કરી તેથી કરીન તેનું મન અતિશય હેત પેદા થયો હતો તેને કરીને પોતાનું મન જાર કર્મ-માં અતિશય કુશલ થઈ ગયું હતું તેથી કરીને તેને છોડવાનો વિચાર ન હતો તેથી કરીને તેનું મન અતિશય કચવાતું હતું તેથી કરીને તેને છેવટે જવાના વિશે પ્રવીણ થઈ ગઈ હતી તે વખતે તે બોલ્યો કે

મારા જીવ કરતાં હું તને અધીક ગણું છું કે હે પ્રાણ સખી તું મારા હ્રદયને વિશે બાણ સરખા ઘા મારે છે તેથી કરીને મારું હ્રદય થરથર કંપે છે માટે મારું હ્રદય ઊઘાડવા વિશે મારા પરમેશ્વરની મારા ઊપર મેહેરબાની થશે તો તે વખતે તારા વિયએ શી શી રીતે કેહેવું તે હું તને હમણા બતાવું છું માટે માણસનું મન ઘરની બાયડી કરતા બાહેર મન હોય માટે હુ જાણુને મારૂ કોઈ વખતે કાળ થશે તે વું મારા મન મા પુરણ ખાત્રી થઈ છે માટે હે પ્રાણ સખી તમે કહેણ થઈ માહારા તરફ જુવો નહી તેવી વાત કરીને અહીંથી ગઈ હોતતો મારા જીવને ઘણા દહાડા મુંઝવા તે વાતને સારૂ દુખ પેદા થાત ને પછે તારાથી વાત કરવાની પણ મુશ્કેલ પડત માટે હે પ્રાણ આધાર તને હું શું કહું કે મારૂ અંતસકરણ નાના બાળક પ્રમાણે ચંચલને પાણી દાર તથા હાથ પગ કોમલ જોઈને મારો જીવ તાહારા ઉપર કુરબાન કરૂ માટે તું મારા ઉપર ક્રોધાયમાન થઈસ નહી ને હમેસા જેવી રીતે પ્રીતી ભાવછે તે પ્રમાણે હમેશા ચાલ્યા કરે ને મારા નીરભાગી ઉપર તારો વીચાર હવે મને બીજો દેખાતો નથી. માટે પરમેશ્વર કરે તો રોજને રોજ પ્રીતી ભાવ અને સારૂ સુખ આપણા બનેમાં વધતૂ જાય તેવી આશા ઉપરથી આપણા દહાડા આ વખત પ્રમાણે કેવા કહાડ્યા જાયછે કે એક બેઘડી તારી સંગત કરી હોતને તું મને કહણ વચન કહેતો મારા અંતકાળ વખતે નડતર થાત તેવું શમજ્યું જેવાએ અનેક પ્રકારે દ્રવ્ય લાવવા સારૂ ભિખારામ મેનાને ઘડી ઘડી આલીંગન દેતા હતો ને ચુ-બન કરતો હતો ને મેનાનું મન તથા શરીર તેના બાયડા સાથે ચલાવતી હતી કે બાકડનો થોડો લઈને ઊંડાં નીચાં તગડે તીક્ષાં માર માર કરીને લઈ જાય તેવું મન હતું ને ભિખારામની પાસે કઈક મોહની છે તેથી

પ્રથમનો તમામ વિચાર છોડીને મેના ઇછારામની જોડે પ્રેમ ભાવ તથા પ્રિતીથી આલીંગન દેવા લાગી ને ઘણીકવાર મસકરી ઠઠો ને ગુપ્ત સુખવાતો મોટા આણંદથી વારંમવાર બેગા થવાની વચન દઇને પોતાને ઘેર જવા નીકલી.

ભાગ ૨ જો.

મનુષ્યનુ મન અતીસ્ય ચંચલ છે તે કંઇક વેળા મન ફરે તેથી કરીને કંઇ શકાય નહીં કે કોઇ એક માણસ ડાહયો ને સમજુ હોય છે પરંતુ તેના હાથે ખરાબ કામ થાય તેનો કાંઇ નીસે કહે તે બધું વ્યર્થ છે કે મેનાએ ઇછારામનું નાક અથવા મોં ભાગી નાખ્યું હોત તે વિશે થોડા દહાડા તે વિશે ચેન પડતું ન હતું ને જમવાનું તથા ખાવા પીવાનું સારું લાગતું નહીં કે તેને ન જુવે તો તેથી કરીને તેની સ્થિતી થઇ તેવામાં એક માણસનો પ્રસંગ આવો હોત તો સું કરતને કાંઇ કરનાર નહીં તે વીશે કોને કહેવું તેવું મેનાનું મન ઇછારામ ઉપર ઘડી ઘડી મસ્ત થવા લાગ્યુ ને મનોરદાસનું સંસારનું સુખ ઉપર પાણી પ-ડયું કે પ્રથમ મેના જેવી મનોરદાસનું મન રાખતી હતી તેવો તેને મનમાંથી કહાડી નાંખીને ઇછારામ ઉપર પ્રીતી રાખતી હતી તે દહાડે દહાડે તેના ધણી ઉપરથી પ્રીતી કમી કરવા લાગી ને જારની સંગાથે ગુપ્તવાસારૂ વારંવાર બાહેર જવા લાગી કે જે બાયડીને પરપુરૂષનો છંદ લાગ્યો હોય તો પોતાનો ધણી વસની હોયતો તેને તે વીસે સુખ મળે પરંતુ બાયડી અથવા પુરૂષ વસની હોયતો પણ વ્યભીચારણી હોય તો પણ ચંચલ હોય છે તેથી તેની પ્રીતી ઘણા દહાડા રહેતી નથી

પરંતુ જે તે એકાદી વખત નાદ હોય તો તે સમય વીશ્રેસછંદા માણુસ ખુશ કરવા સારૂં તેનું અંતઃકરણ પૂર્વક ઝટ હોય છે ને અનેક પ્રકારે વીસય ખુશ કરીને છોડે છે વ્યાતુન વીશેશ પુરૂષ તથા બાયડી ભોળા સ્વભાવની હસે તોય પણ તે વીશેમાં મન તે રીતથી તલીન હોય ને વ્યસની પુરૂષના સંગને ઘણુ સુખ મળે ત્યાં સુધી વારે લાગે ત્યાં સુધી ફસાઈ જાય છે તે અમારા જાણવા પ્રમાણે નાયકા મેના તેનો સલભાવ ને મોટી નાદી અને રસિકી સ્ત્રી હતી તેને જે પર્યંત પોતાના ધણી શીવાય પરપુરૂષની સંગત ન હતી તો પર્યંત તેનો તેના ઉપર પૂર્ણ પ્રેમ હોય તેના સુખથી અંતઃકરણ પૂર્વક ઝટ હશે પરંતુ તેના વ્યસની ઈછારામને નાના પ્રકારે વેડયા વાકડયા વીલાસની ઠઠા-મસ્કરીના તથા તેનું મધુર બોલ દેખાડવા સારૂં મનોરદાસને ઘણીજ ઉદાસી થઈ ગઈ તેટલુંજ નહી પરંતુ તે કંટાળવા લાગ્યો કે મેનાના વરતમાન જોઇને મનોરદાસના મનમાં તેના વિષય નાના પ્રકારના શંશ્ય પેદા થવા લાગ્યા ને કંઈ દહાડા સુધી મને ઈછારામના વીશયે પુસ્કળ ખુશી થવા લાગી તેથી મનોરદાસ સમનોક સ્ત્રી ઇછારામની પાસે જાય છે તે વીશે તેના મનમાં શંશય આવવા લાગ્યો તેથી કરીને મેનાને ઘરના બહાર જવાનું બંધ કર્યું હતુ તે વારે ઘરની બારીએથી તેને જોવા સારૂ ઉભી રહેતી હતી ને તેની સાથે ઈસારાથી સમજાવતી હતી તે પ્રમાણે તેના જોવામાં આવે એટલે તેને ખેદ પેદા થતો હતો ને તેના ઉપર તેને ન જુવે એટલે તેના ધણી ઉપર ખેદ કરવા લાગી કે ત્યાં સુધી કચકચ કર્યા કરતી ને ઇછારામને ભેગી થઇને તેના ધણીની ખોડ તોડવી તે વીશેની વાત તેના મનમાં નીરંતર ઈયાદ આવવા લાગી ને કોઇ કોઈ વખત મનોરદાસ બાહેર જાય એટલે તાકીદથી ઇછારામ

ની પાસે જાય પરંતુ નાહાનપણમાંથી તેના ધણીની શકતાઈ તેના ઉપર હતી તેથી કરીને તેના ધણીથી બીહીતી ઘણી તેથી તે દાબ તેના મનમાંથી દુર થતો નહી તેથી કરીને બીહીતી ઘણી હતી કે મારો ધણી જાણશે તો તેમાંથી ખેદ પેદા થશે માટે તે વીશે તેને વીચાર કરીને પોતાના ઘરની જોડે સામરાવ કરીને રહેતો હતો તેનું સુંદર રૂપ હતુ તેથી તેની નજર તીહાં ગઇ કે તેની સાથે દોસ્તી કરવી તેવો વીચાર કર્યો.

મનોરદાસ રહેતો હતો તેના પાડોસમા સામરાવ કરીને એકસો માણસ રહેતો હતો કે તેબનેના વચમા એક ભીતનો આંતરો હતો ને તેમાણસે એક દાસી રાખેલી હતા તેની સાથે હમેશા બોલવુ ચાલવુ વાતવીવાદ કરતો હતો તે જોઇને મેનાએ તે ભાતમા એક બાકુ પાડયું હતુ કે આપડે તેના સંગાથે દોસ્તી કરીશુ ને તે માણસ આપડાથી સારી રીતે ચાલશે તેવુ ધારીને સામરાવે પેલી ભીતમાં બાકું પડયું હતું તે ઠેકાણે આવીને મેનાને કહ્યું કે કેમ અમારાથી બોલતાં ચાલતાં નથી કે પણ તે મુગેમુગે આપડયા ઘરનું કામ કરોછે તે વખતે અતી આનંદથી તેની સાથે વાતો કરવા લાગી તે સામરાવ વખતે કહે તમે મને કાંઈ પણ કામ બતાવો કે હું કરવા વાસ્તે ખુશી છું કે આજ મારા ભાગ્ય ફલ્યા કે આજ તાહારી આવી મીઠી બોલીથી હું તારા ઉપર મુસમાન છું કે આ વખતે જે તું કહે તે હું કરવા સારૂં તૈયાર છું તે વારે મેના બોલી કે હે મારા પ્રાણધાર મારી પ્રીતી તમારા ઉપર બેઠી તે તમારા સમજ્યામાં હજુ આવી નથી તે વારે સામરાવે ઉતર આપ્યો કે હે મારી પ્યારી તારા બોલવા ઉપરથી થોડુ ઘણુ સમજ્યોછું કે આજથી તું મારા ઉપર સારી નજરે જોઇશ તો

પણ તે વાત તારા મનને વીશે ખરી અથવા ખોટી વાત કરસો તે વીસય મને મોહોટી શંખા મારા મનમાં આવે છે માટે મેના બોલી કે હવે પછવાડે કાંઈબી થઈ જાય પરંતુ આજથી કોઈ પ્રકારે થઈ જાય તેનું કાંઈ પણ કારણ સમજવું નહી પણ આજથી આપડા બંનેની પ્રીતી બંધાણી છે તે ખરી છે માટે આજથી પ્રીતી બંધાણી છે તે છુટવાની નથી માટે તમારી પાસે વચન માગુછું કે તમારૂ વચ્યન જોઈએ.

મેનાનું મન ઈછારામ ઉપરથી ઉઠી જવાનું કારણ હતુ કે તેની સાથે હમેશા ટંટો ફીસાદ કરવા સારૂ તૈયાર થઈ જતો હતો તેથી કરીને સામરાવ જોડે પ્રીતી કરવાનો શમય આવ્યો હતો તેમ નહી પરંતુ મનુષ્ય આપડે આપડા હાથથી એક ફેરી ખોટી વાત થઈ જાય તો પછે બીજી વખત કરવામાં કાંઈ પણ બાર થાય નહી પરંતુ સારા માણસની સોબત કરવાથી માંહેથી સારાં ફળ નીપજે ને સ્નેહ નેપ્રાતી વધતી જાય તેવું માલમ પડશે તેવીજ મનોરદાસે ઈછારામની જોડે વાતો કરવાનું મેનાને બંધ કર્યું તે વારે ઈછારામે મેનાના ધણીને મારવા સારૂ તેને ઈછારામે તેના કાકાને ઉભો કર્યોહતો પરંતુ સામરાવનું વચન લેવાનુંકાંઈ કારણ ન હતુ જે લોક જાર કર્મ કરે તેનો ભરૂશો રાખવો નહીં પરંતુ તેના મનમાં એવું હતુ કેપ્રીતી કાયમ રહે તેવું દેખાડવા સારૂં જારના પાસેથી વચન લીધુ પછે મેનાએ તેને વચન આપ્યું પછે બંને જણાએ આમના સામના વચન એક એકને આપ્યાં કે આપડી પ્રીતી જનમ સુધી બંધાઈ રહે પછે સામરાવે પોતાની ભીતમાં નાનું બાકુ હતુ તેનું મોહોટુ બાકુ પાડીને બને જણા હાસ વીનોદની વાતો કરવા લાગ્યા ને કઈએક દહાડા સુધી આમના સામની

વાતો કરતા બેસતા હતા તેવું કર્મ કેટલાક દહાડા સુધી ચાલ્યા કરત પરંતુ આ વાત કોઇએ જાણી નહી.

જાર સંસય તથા પ્રેમસંસય તેનાં બહુ બહુ ચેન હોય છે હવે મનોરદાસે આપડી બાયડી ઉપર પ્રીતી ભાવ હતો પરંતુ તેના વીશયે કોઇ કોઇ વાર સંશય તેના મન ઉપર આવતો હતો કારણ કે ઇછારામની સંગત થયા પછી પોતાના ધણી ઉપર બે પર વાઇ થઇ હતી તેથી કરીને તેના ઉપર દ્વેશભાવ છે પરંતુ મનોરદાસના અંતઃકરણમાં પોતાની બાયડી વિશે થયેલા પ્રેમ કંઇ એક અંતર પડેલા તેથી તેના ઉપરથી તેના મનમાં કાંઇ કાંઇ તરેહના વિચાર આવતા હતા કે તેના મનમાં તે વિશેનું જોઇને ખરાબ ખરાબ વિચાર નાના પ્રકારની કલપના થતી હતી ને પુર્વી ઇછારામ બદલ અતિશય ગદગદી ત થયો તેમ છતાં આપડી બાયડી કોઇની સાથે છંદમાં પડી ગઇ હોય તો તેને તેના સારૂ વિચાર કરી મુકયો પરંતુ તે વીચાર નીસફલ ગયો ને દહાડે દહાડે પોતાના ધણી ઉપર ને વિષે દ્વેસ અને તીરસકાર તેના મનમાં વિશેષ ઉતપન હોય નહીં તેથી હઠાને તથા ખરાબ વાટણા સરખે તથા દુખ હોય તે સરખું તેના મનમાં વિચાર થવા લાગ્યા તેથી કરીને સામરાવની જોડે અન્યોન્યન હાથ ઝાલીને વાતો કરવાનો વીચાર કરી રાખ્યો હતો તેથી પોતાના ધણી સાથે લઢીને તેને કામ ઉપર મોકલતી હતી ને પછે કમાડની અંદરની સાંકલ દઇને બંને જણા ઠઠ્ઠામશ્કરી કરતા ને ખાવા પીવાથી મજા કરતાં તેવી રીતે થોડા દહાડા સુધી ચાલ્યુ કે આગલ ઉપર શું થશે તેથી તેને મનસાથે તે વીશેનો વીચાર તેના મનમાં થવા લાગ્યા કે સામરાવે પોતાનું પેટ દુઃખે છે તેવી રીતે કરીને આવીને

બે ત્રણ દહાડા ઘેર આવીને સુઈ જતો તેથી કરીને મનોરદાસને એક દહાડો કહેવા લાગી કે મારૂ પેટ ઘણુ દુખે છે માટે મારી એક ઓળખીતી બાયડી છે ને ઘણી કસબી છે માટે તમે તેને બોલાવી લાવો કે તે પેટ ચોલશે એટલે દુખતુ તરત રહી જશે તે વાસ્તે આખા સહેરમાં તેની નામના છે વળી મેના તેના ધણીને કહેવા લાગી કે દહાડે દહાડે ઘરડા થતા જાય તેમ અકલ જતી રહે તેમ કરીને મેના એક વાત કાહે કે તેને સમજાવી દઉ પરંતુ મારો એક ફકીર ઘણો હુશીયાર છે કે દવા દારૂમાં ઘણોજ સારો છે ને તેની પાસે દવાયો ઘણી સારી છે કે તરત સારૂ થાય માટે આજ સાંજરે બોલાવા સારૂ આપડા પાડોશીને અથવા કોઈને મોકલજો કે તરત આવશે શાથી હું આજ તીજા પોહોરે મારે ગામ જવાનું છે માટે હું કોઈ ભાઈબંધને કહી જાઉછું તે લાવીને તને દેખાડશે માટે મારો ધણી પરદેશ સા સારૂ જાય છે તે વાશે પુછવા સારૂ અતીશય ઉતાવળી થઈ હતી તેમ છતાં તેના ધણીને તે વીશે નાહી પુછતાં કે તમે સા સારૂ ગામ જાવછો તે નહી પુછતાં તેને ફકીરની વાત તેના ધણીએ કહી હતી તે વાટ જોતી બેઠી હતી તેબામાં સામરાવ ટોસાનો વેશ ધારણ કરીને મેનાનું પેટ ચોળવા લાગ્યોને પછે ગયો હવે મનોરદાસે ફકીર વીશે ગામ જવાની વખતે કહી ગયો હતો તેથી કરીને સંધ્યાકાળ વખતે ફકીર આવીને પુછતો હતો કે હીયાં મેના ક્યાં આગળ રહે છે તે વખતે મેના તે ફકીરની વાટ જોતી બેઠી હતી તેવીજ તેને પોતાની કોટડીમાં લઈ ગઈ ને કહેવા લાગી કે મારૂ પેટ દુઃખે છે તેવોજ વરધ ફકીર તેનું પેટ જોવા સારૂ ચારે તરફ દાબવા લાગ્યો ને મનમાં વીચાર કરવા લાગ્યો ને પછે તેને તે વીશે પુછ્યુ તે વારે તે કબુલ થઈ તે વખતે મનોરદાસે ફકીરને કહ્યુ

હતુ કે ત ખરાબ ચાલની છે તે વીશે ફકીરે તેને પુછ્યુ તે વારે તેના મનમાં વીચાર આવ્યો કે ફકીરનો વેશ મારા ધણીએ લીધો છે તેથી તે તાડી ગઈ તેથી કરીને તેની સંગાતે બોલવા ચાલવા વીશે વીચાર કર્યો હવે વ્રધ ફકીરે વેશ ધારણ કર્યો છે કે તેના મનમાં મનોરદાશ છે તેથી કરીને થોડી વારમાં મેનાનું પેટ દાબી ચોળીને કહેવા લાગ્યો કે હે બાઈ પહેલા કરતાં કાંઈ પણ સારૂ લાગે છે કે અધીક દેખાય છે માટે જેવી રીતે હકીકત બની હોય તેવી રીતે મારા ઉપર ભરૂસો લાવીને મને કહે કે તે વાત હું કોઇને કહીશ નહી ને તેનો ઈલાજ કરૂ તે વારે તેનું કહેલુ બાશણ તેના પાશે એક દાશી બેઠી હતી તેને બાહેર જવાની રજા આપી ને તેને પોતાના ધણીને ઓળખી શકી નહી તેથી તે બોલી કે સાધુ માહારાજ મારા મનમાં શા સાં વીચાર છે તે હુ તમને શુ શુ કહુ કે મારો ધણી હોત તો મારો પ્રેમ ફકીર ઉપર દઉડ્યુ કે તે નીત્ય રાત્રી મારી પાસે આવીને વીલાશ કરો તેવું મેનાના મોહોડામાંથી બાશણ નીકળ્યુ તે વારે વેશધારી ફકીરનું મન લાય લાય થઈ ગયું હવે તે વીશે પુરી માહેતી કરવા વીશે તીહાં પ્રબલ ઉતકંઠા થયા મુલે તે પછે થોડી વાર ત્યાં રહ્યા ને તેના કાને તે વાત પડતાંજ ત્યાંથી નાહાશી ગયો હોત પરંતુ તે ફકીર વીચાર કરવા લાગ્યો કે તુ કહેછે કે તેનો ઘાટ કેવી રીતે બને કે તારો ધણી તારી પાસે આ વખત નથી માટે ન થાય તે વારે તે બોલી કે હા તે ધણી પાસે હોય તો બીજો માણુસ વીલાસ કેમ કરે તે વારે મેના બોલી કે મારામાં બરાબર સમજણ નહીં પરંતુ એટલી વાત જાણુછુ કે કોઈ માણુસ દરવાજા ઉપર હાક મારે તે વેળા બારણા ઉઘાડવા જતો તેમ ને કહેતો કે તે ફકીર આપડી કોટડીએ આવવાનો હોય તેના પહેલાં

કાંઈ જાદુના અક્ષરો કહેતો તે પછે મારા ધણીને નીદ્રા આવતી તેથી હુ એકે સમજતી નથી ને ફકીર મારી પાશે આવીને કહે તે પ્રમાણે કરત હેવું તેનું ભાશણ થયું તેનાથી વેશધારી ધણી બોલ્યો કે હે સ્ત્રી ઘણી ખરાબવાન છે ને તું છોડ ને નીતીની વાત કર કે તારૂં સારૂં થાય. મેના બોલી કે મારો કંઈ એ ઈલાજ નહીં કે મારો ફકીર ઉપર પ્રેમ થયો છે તે મુળથી મારી પાસે આવ્યો હોત તો તેને જડકાવી નાખત કે સુકરત તે મારામાં સમજણ નથી માટે તેવું કરવાનું મારો જીવ થતો નહીં વેસ ધારી મનોરદાસ બોલ્યો કે જેવું તને દુઃખ છે તેનો ઈલાજ હું તને કહી શકતો નથી. મેના બોલી કે હું સું કરૂં કે મારો કાંઈ દોષ તને મારો અવીસ્વાસ દઈને સર્વ ખરી ખરી હકીગત કહેવાની હતીતે કહી તેમાથી એક પણ વાત નહી ચોરી રાખતા તેના કાન ઊપર કહી દીધી હવે આપણા મરજી પ્રમાણે કરે. ત્રરચ. ફકીર બોલ્યોકે તુ નીસ્સે નરકની અધીકારીથઈસ. તથાપી. મે પરમેશ્વર ની પ્રાર્થના કરીને કહુછુકે તારો દોસ્ત બેગો નથાય તેવો બંદોબસ્ત કરેછુ નહીતર દહાડામાં એક માણુસ તારી પાસે મોકલીને ખબર કહડાવીશ કે મારી પરમેશ્વર પાસે પ્રાર્થના કરીશ તે વીસેનો કાંઈ ફાયદો થયો અથવા નહી થયો તે વાત મને આવીને કહે મેના બોલી કે માહારાજ કીયા માણુસને મારી પાસે મોકલવાનો વીચાર છે તે કરશો નહી કારણકે મારો ધણી તે વીશે અતીશય મારા ઊપર તેને વહેમ આવસે કે તે સુ કહીગયો હશે માટે બીજા માણસ મારા ઘર આગલ આવેકે તેના મનમા સમજે કે ખરાબ કામ સારૂ મારા ઘર આગલ ફેરા મારેછે ત્યારે ફકીર બોલ્યો કે તેવીસે તુ કાંઈ ચીંતા કરીસ નહી કે તેવીસે સારો બંદોબસ્ત કરીસ મેના બોલી કે તારેતો તેવીસે

આપડે કાંઈ નહી ને તમને કાંઈ કહેતી નથી તેવુ બંનેનુ બોલવુ થઈ રહ્યુ તો વેસ ધારી મનોરદાસ આપડી બાયડી ને તેનો દોસ્ત ફકીર તે બંનેની એક ઠેકાણે સાસન કરવા નો વીચાર કરી ને ત્યાંથી નીકલી ગ યો તથાપી. તેને આપડા કને હોય તેટલુ કરીને મેનાના મનમાં આ પડે અંતર વીચાર કરવાનો પ્રયત્ન કર્યો હતો તેથી તેના મનમા સું વી ચાર આવ્યો કે તેને લાગલેજ તેડી ગઈ હતી નંતર થોડા વખત મા.મ નોરદાસ આપડો પરથમ નો વેસ હતો તેવો થડમાના ગામથી હમ- ણાજ આવ્યો હોય તેવુ દેખાડી ને તે વરધ ફકીર તાહારી પ્રકૃતી જો વાસારૂ આવ્યા હતા કે કેમને તેને શું કહ્યુ હતું વિગેરે મેનાનેપુછ્યું તેવે તેને એક માણુસ જોડે એોસડ મોકલી દેતો તેવું કહું છે હેવું કહી ગયા છે તે ઉતર આપડે સમાધાન થયું હશે. તે વેળા તેને દેખાડયુ ને પછે નીતના પ્રમાણે આપડે આપડા કામમાં લાગ્યા.

નંતર બીજે દહાડે રાત્રી મનોરદાસે આપડા ઘરના બહાર આપડી સ્ત્રી નો જાર ફકીર તેને પકડવા સારૂ બેસવાનો વીચાર નીશે કર્યો કે સંધ્યાકાલવખતે કહીગયોછે કે એક મીત્રને ઘેર જમવાસારૂ જવાનુછે તે સહવારસુધી પાછોઘેર આવવાનોનથી તર. ખડકી નુ કમાડ ને બીજુ જે નાનુ કમાડ તથા કોટડી નુ કમાડ સારીરીતે કરીને સાકલ લગાડી ને બંધકર તેમ કરીને તુ સુઈ રહેજે તેમકહીને તે નીકલી ને ગયો કે તેના મનમા સુ હસે ને કીહાગયોહસે ને કીહાગયો વગેરે સર્વે વાત મેનાના મનમા પુરણપણે લક્ષમા આવ્યું તેથી લાગલીજ આવીને આપડી કોટડી પાસે સામરાવના ખુણા આગલ આવીને કહેવા લાગી કે મારો ધણી સુ સુ કહીગયો તે મને ખાત્રીછે કે સહવારસુધી

બારણા આગલ અગદી આવનાર નહી માટે હે પ્રાણસખા તમે કાંઇ યુકતી કહાડો કે મારા ઘરની ગચી ઉપર ચઢી ને આવાય કે ઘણું સારૂ થાય તેવુ મૈના નુ ભાસણ સાભલી ને સામરાવને અતી આનંદ થયો ને તેબોલ્યો કે હે પ્રાણપ્રીય તું અગદી નીસકાલજી રહે કે હું તે વીચાર કરછુ.

ક્યા ઘરની ભીત ઊપર ચઢીને આવીસ નંતર રાત્રી થતાંજ મૈના ને મોહોટા આણંદથી સર્વે દરવાજાના કમાડ બંધ કરીને નીતપ્રમાણે પોતાની કોટડીમા જઇને ચટી પટી કરવા લાગી ને પછે આમથી આમ ને આમથી આમ સામ સુન થઇ ને બીછાના ઉપર આલોટતી હતી. હવે સામરાવ ગચી ઉપર ચઢીને આવીને તેની કોટડીમા જઇને તેના ધણીની મુર્ખ પણાની વાતો કરતા ઠઠા મસ્કરી કરવા લાગ્યો.

હવે પોતાના ઘરના બાહાર મનોરદાસ હથીયાર બંધ આવીને પોતાની બાયડી ને તથા તેના રાખેલા માણસને ઠેરમારવા સારૂ વીચાર કરીને ઘરના બાહાર ચારેતરફ પેરો મુકી દીધો હતો કે રાતમા કોઇ જગ્યા થઇને જવાયનહી ને તાહાડ પડવાથી થર થર કાંપવા લાગ્યા ને ઘરનામાહી સ્ત્રી ને જાર બનેજણા મેવા મીઠાઇ ખાઇ ને ચેનબાજી કરતા હતા ને મનોરદાસ સ્હવારથી તે અત્યાર સુધી એકતો ભુખ ને બીજો ઉજાગરો ને તાહડ વાવાથી અર્ધ મુવો થઇ રહયો હતો ને ઘરના બાહેર ઓટલા ઉપર હવે ફકીર નહી આવે તેથી કરીને પોતે સુઇ ગયો પછે પરોડીયાની વખતે ઉઠીને પોતાના ઘરના કમાડ ઉઘડવાનો સમય ચાકર માણસ ને હાકમારીને નંતર બે પહોરની

સુમારે તે વરઘ ફકીર જમવાસારૂં એક માણસ મેનાને કહેવા સારુ આવ્યો હતો કે કેમ ને કાલ રાત્રી નીત્ય આવનાર ફકીર આવ્યો હતો કે કેમ મેનાએ આ વાત કાણે કહેવરાવ્યુ કે આવી વાત કરવાનો વીચાર છે કે તે પોતે લાગલીજ જાણી ગઈ કે કાલ રાત્રી ફકીર કોઈ આવ્યો નથી ને તેવા પ્રકારે મારી પાસે આવવાનું છોડી દીધું છે કે તેનું વીસર પડાવા અસેન્જરી માહારી ઈછા નહી તરી અસાજ નીત્ય પાઠ ચાલવા કહેતાં તેના ઉપર થોડા દહાડાની મારુ મન ઉડતું દેખાય છે.

ઉપર કહ્યા પ્રમાણે કેટલાક દહાડા તેવું ક્રમ ચાલતું તે વીશે હરરોજ રાત્રીની વખતે મનોરદાસ ઠંડમાં તથા ભૂખમાં તથા જાગ્યાથી એક સરખા પેરો કમાડ આગલ કરતો હતો તેવામાં કુતરો તથા બીલાડી જરા ખખડાવેતો તરત ચારે તરફ જોતો હતો આ પ્રમાણે કેટલાક દહાડા કમાડના બાહાર દુખમાં કહાડયા હતા પરંતું ઘરમધે જારને દીઠાથી એક દહાડો ઘણીજ દવેસ બુધીથી મેનાને કેહેવા લાગ્યો કે તારી પાસે કીયો ફકીર આવે છે તે મને કહે મેના બોલી કે મારી પાસે કોઈ આવતું નથી ને તું મને વારી ગડીએ લડી પડે છે તે સારૂં નહી તેવું મેનાનું બોલવું થયુ કે મનોરદાસે કહ્યુ કે તું તે દહાડે ફકીરને શું શું કહેતી હતી તે વારે મૈના બોલી કે હું ફકીર જોડે કાંઈ પણ કમી જાસ્તી વાત કરી નથી માટે તને એ વાતની ભ્રમણા આવેછે તેવુ મને માલમ પડેછે તેવારે મનોરદાસ બોલ્યો કે તુંતે દહાડે કહેતી હતી કે મારી પ્રીતી એક ફકીર ઉપરછે તે આવીને મારી પાસે સુઈ રહેતો

માટે તે ફકીર કોણ ને ક્યાં આગળ રહે છે ને તું મને ખરૂ કહે નહિ-
તર હું તારા પ્રાણ લઇશ તે વારે મેના બોલી કે હું તને ખોટું કહું
છું કે માહારે કોઇ ફકીર સાથે દોસ્તી કદી છેજ નહીં ને મારી પાસે
રાતની વખત આવતો નથી. તે વારે મનોરદાસ બોલ્યો કે તું તે
દહાડે કહેતી હતી કે એક વરધ ફકીરનું કહ્યું હતું કે રાતની વખત
હમેશાં મારી પાસે આવે છે ને તેના ઉપર મારી પ્રીતી ઘણીજ છે
તેવી રીતે મે તને કહ્યું હશે તો હું કબુલ કરૂં નહીંતો હું તને કહ્યા
વગર કબુલ કરૂં તે વારે મનોરદાસ બોલ્યા કે તું મને તાકીદથી કહે
કે તારી પાસે રાતની વખત કીયો જાર આવે છે તે વાત તેના ધણી
એ કહી તે વારે મેના હસીને કહ્યું કે મારા જેવી ભોળી બાયડીને
તારા જેવા સાહાણા સુંદર ભાયડો હોય તેનું નાક ઘસીને કાપી નાખવું
જોઇએ આ મોહોટો ચમતકાર છે કે તમારી મતી ફરી ગઇ છે કે
તમારા સિવાય બીજાની સાથે પ્રીતી જોડવી તે ઠીક નહીં તેથી હું
તમને જોઇને મને અતી આનંદ ઉપજે છે કે તમે મારા ઉપર જાર-
ની તરફની તમારા મનમાં અંદેશો પેદા થાય છે કે તમે મને તે
વીશે ઘડી ઘડી મને કહો છો તેથી કરીને તમે ગાંડા થયા છો કે મુર્ખ
પણાની વાતો ઘડી ઘડી આવે છે તે કાંઇ ઠીક નહીં માટે હવે તે
વીશેનો સો ઇલાજ કરવો કે મને તે વીશયે ખરાબ માલમ પડે છે કે
હવે તેનો ઇલાજ શું કરવું કે તમારા મનમાં જે વાત દસી તે ખરી
માટે માહારો અબળાનો સો ઉપાય તમે કાંઇ તેવું સમજશો નહીં તે
તમારા જેવી અકલ નથી તેમને દેખાતું નથી કે વરધ ફકીરનો
વેશ ધારણ કરીને કોણ આવ્યું હતું કે મે તરત ઓલખ્યો હતો કે
મેં તરત નીસ્સે કરયો હતો કે શોધ કરવા સારૂં તે દહાડે આવ્યો

હતો કે મને માલમ પડે છે કે તે દહાડે તમેજ હતા તેથી કરીને મેં ઉત્તર આપ્યો હતો કે મારા ઉપર કોઈ રીતનો આરોપ લાગુ પડે નહીં ને હું ફકીર ઉપર અતીશય પ્રીતી કરત ને તેને શું કહ્યું તે વીશે મારામાં ચુક આવી હોય અથવા અપરાધ થયો હોય તે વેળા તે ફકીરનો વેશ ધારણ કરયો નહીં હતો તે વખત હું બોલી હતી કે મારા પ્રીય ફકીર સારૂં ઘર બંધ કરયું હતું ને તે વેલા તું મારી પાસે કમાડ ઉઘાડવા સારૂં આવ્યો હોત તો તેની પાસે જાદુ હતો તેથી કરીને બંધ હોયતો દરવાજો ઉઘાડી સકતને ઊઘાડો હોતતો બંધ કરી શકે તેથી કરીને મારો લોભ ફકીરથી છુટવાનો નથી તેવું તમે કીયા દહાડે મારાથી દુર સુઈ રહ્યા હતા ને ફકીર મારા પાસે સુઇ રહયો હોત ને તમે બાહાર ચોકી ભરી હોત માટે કરીને તમને જે જાર કર્મ સારૂ તમારા મનમાં સંશય પેદા થયો તેથી કરીને તે માણસ સમજેજ નહી બાકી એકાદી સાધારણ માણસ હોય તેના મનમાં સહેજ આવે તેવુંજ રાતની વખતે જમવા સારૂં જતો તે રાતભર તીહાંજ રહેતો ને શવાર થતામાં પાછો આવીશ તેવું કહીને રાતભર બાહાર પેરો ભરતો આ કેવી મૂર્ખપણાની વાત છે કે છેવટે મારા ઉપર એટલુંજ કહેવું હતું કે તું તે વીશે થોડાક વીચાર કર ને થોડો સમજતો જા માટે હું તને મોહોટો સાહાણો છે માટે તારા મનમાં એવો વીચાર છે કે મને શાણો કહીને બોલાવે માટે તે કોઈ દહાડો તેવો સંભવ થવાનો નથી માટે તે પ્રકારે કરવું હોય તો મને છોડ તો ઘણું સારૂં થાય માટે આ તારૂ ગાંડાપણ તથા તાહારૂ વહેમી પણું તથા તાહારૂ મૂર્ખપણું છુટનાર નહી તે માટે કાંઈ ફાયદો થનાર નહી માટે તારા મનમાં નક્કી સમજ કે હું ખરાબચાલની

બાયડી હોત ને મારે જાર કર્મ કરવાનું હોત તો તારી આ હજાર આ અમારા ઉપર થઈ હોત કે રાતરે અથવા દાહાડે કોઇ પણ વખતે ભેગુ થયું હોત ને બહાર પેરો ભર્યો હોત તો મારા મનમાં આવેલી વાત હોત તો હું આજ સુધી તારાથી રહીજ ન હોત માટે આ વીચીત્રપણાની વાતો છોડીદો માટે સ્ત્રી ચરીત્ર તથા વીચીત્ર તે સર્વમાં પ્રસીદ્ધ છે માટે તમારી એ આંખોથી શું થનાર છે માટે મારા ઊપર પૂર્ણ પણે ભરૂશો રાખ કે તેથી તને સુખ પેદા થશે માટે તારા મનમાં તે વીશે ભરૂશો રાખ

મેનાનો વિચાર કહેલો સાંભળીને મનોરદાસ મોહોટો શાહાણોને ચોકઠ હતો કે તેની નસ પકડી કે આપડી બાયડી ખરાબ ચાલની ના મૂર્ખપણાની વાતો કરે છે તેથી કરીને ઘણો સરમંદો થવા ગ્ડયો ને આગળ ઉપર લડવાનો તથા ત્રાસ કરે નહી તેવો નિશ્ચે કર્યો તે દહાડાથી મેના જે પ્રમાણે પ્રથમ વરતતી હતી તેવી રીતે પ્રથમનો જુનો યાર ઇચ્છારામ તથા નવો યાર સામરાવ બંનેની સંગાથે ભેગું થવાની પોતાની મરજી માફક કરવા લાગી.

ભાગ ૩ જો.

બિચારા મનોરદાસની પછી ફજેતી પોતાની બાયડીએ કરવા માંડી કે તેથી કરીને તેની જોડે લડવું તથા ખીજવું છોડી દીધું તેવી રીતે થોડા દહાડા સુધી પ્રથમ ચાલતું હતું તેવી રીતે ચાલવા માંડયું કે મેના તેનાથી બીહે નહી ને તેને દહાડે દહાડે જાસ્તી દુર ઉપયોગ કરવા લાગી કે કોઈ કોઇવાર સામરાવ તથા જોડે ઇચ્છારા-

મની જોડે અને મોંહેથી જેની મરજીમાં આવે તેમ જે વખતે તેની મરજીમાં આવે તેને બોલાવી મશ્કરી તથા ઠઠ્ઠા કરવા લાગી ને કદી કદી તેના મનમાં આવે તેને આ પડયા ઘર આગળ બોલાવીને મશ્કરી ઠઠ્ઠા કરતા હતા ને કદાચ તેનું મન થાય તો ભેગું થવા સારૂ તેને ઘેર જતી હતી તથા કુટણીને ઘેર ભેગું થવાનો વાયદો રાખતી હતી તેથી હવે બેવડક કરવા લાગી તે વિશે પુર્વી કહ્યા કરતા દહાડે દહાડે મનો-રદાસના મનમાં અતિશય ખેદ થવા લાગ્યો તેથી કરીને છેવટે કહેવું છોડી દીધું ને દહાડે દહાડે વધારે છંદ ખરાબ કરવા લાગી તે વિશે માણસના મનમાં કાંઇપણ ખોટું લાગે ખરૂં પરંતુ પુરૂષ વીસ વરસ સુધી એક સરખા છંદમાં પડયો હોય તો તેને બગડતો જતો હોય તેને સ્ત્રીને ધાર્યું હોય તો એક દહાડામાં બગાડે હવે એ ઠેકાણે વિદ્વાન માણસ બોલ્યો કે મેનાના જારને મારવો તેવું કર્યું હતું તેથી કરીને તેના ધણીની ફજેતી થોડા દહાડા કરતી હતી તેથી કરીને તે વિશે તેના મનમાં થોડા દહાડા તલમલાટ આવીને દુરનો દુર રહેતો પરંતુ આપડું મન સુદ્ધ છે તો ભથાયનું મન સુદ્ધ હોય તેમ કરીને સ્ત્રી ભરથાર બંનેજણા બોલવા તથા હસવા લાગ્યા તે તેને કોઈ દહાડો ઉપવાસ કરવા દેતા નહીં ને તેને બોલાવવું હોય તો કાંઇપણ તેના ઉપરના એને બોલાવે તેને જલદીથી માલમ પડી કે તેની પ્રીતી આપડા ઉપર બીલકુલ નથી. ને તેની પ્રીતી આપડા ઉપર છે કે કમી થઈ છે તેથી કરીને તેના મનમાં ખેદ પેદા થતો ને વખતે એક ખુણામાં જઇને બેસીને ખેદ કરતા હતી તેવી રીતે કઇ દહાડા ગયા બાદ તેના મનમાં આવ્યું કે તેનો સ્વભાવ બદલ્યાનું કારણ છે કે તેને પર પુરૂષનો છંદ વધારે થવાથી તેનાથી છુટે તેનો ઉપાય કરવા લાગ્યા.

એક દહાડો મનોરદાસ ઘોડ નદી ઉપર કાંઈ જરૂરીયાતના કામ સારૂં જતો હતો તેવામાં પાછો બે ચાર દહાડા થાય તેવું કહીને બે ચાર દહાડા મને થશે તેવી રીતે કહીને ઘોડા ઉપર બેશીને જાય તે વારે તેના મનમાં આવે કે હવે આપણા ધણીના મનમાં કાંઈ તરફનો શંશય નથી તેવી રીતે પોતાના મનમાં આવ્યું કે તેને સામરાવને કહેવરાવ્યું કે આજ ઘેર કોઈ નથી માટે આજરાતરે જમવા સારૂં અહી આવજે તેવી રીતે મેનાએ કહ્યું એટલે તે પ્રમાણે સામરાવ મેનાના ઘર આગળ ગયો તે વારે તેને ઉતમ પ્રકારે રસોઈ કરી મુકી હતી તેને આવતો જોઈને એક તાટમાં કહાડીને જમવા બેસારવાની તૈયારી કરી કે ઈછારામે મનોરદાસ ગામ ગયો છે તેવું ધારીને મેનાના ઘરના બારણા પાછલ જઈને ઉભો રહયો ને પછી મેનાને ને સામરાવની બંનેને દોસ્તી છે તેની માહેતી ઈછારામને હતી ને ઈછારામની ને મેનાની દોસ્તી છે તે સામરાવ જાણતો ન હતો તેથી કરીને તે આવ્યો હશે તે જોઈને સામરાવ આપડે ભોજન કરતા વખતે આવ્યો હશે તેવું ધારીને કમાડ ઉઘાડા મુકયા હતા ને ઈછારામ કરતાં વધારે પ્રીતી બંધાણી હતી તેથી કરીને કમાડ ઉઘાડાં મુકીને એશ આરામ કરતા હતા તે વારે ઈછારામ નહી કાલજીઓ થઈને હલવેથી કમાડ ખખડાવીને પાછો ખુણા તરફ જતો રહેતો હતો તેવામાં મનોરદાસ તરફની નીશકાળજી થઈ હતી તેથી આડોસી પાડોસી લોક જાગતા હશે તેથી મેનાને ધાસ્તી લાગી તેથી કરીને સામરાવને કોટડીમાં જગ્યા કરી આપી ને કહ્યું કે હુ ઈછારામને કોઈ પ્રકારે હીયાં બોલાવી લાવું છું ને કમાડ બંધ કરતી આવું કે પછી આપડે બંને જણ મોજમજા કરીશું તેવું કહીને કોટડીનાં બારણા બંધ કર્યાં ને પછી ઈછારામની

જોડે ઠઠામસ્કરી કરવાનો પ્રયત્ન કરવા લાગી તે વારે મેના બોલી કે મારૂ માથુ દુઃખે છે ને મને ઊંઘ આવે છે તેમ કરીને તેની પાસેથી જવાની તૈયારી કરે છે એટલામા તો મનોરદાસે આવીને કમાડ ઠોક્યાં તેવારે. મૈના ને ઇછારામ બંને જણ ભય ભીત થઇ ગયા તે વારે તેને કાંઇ સુજ્યુ નહી તેથી કરી ને એક કોટડી ના ખુણા આગલ છુપાવી ને મેનાયે ઝટ જઇ ને કમાડ ઉઘાડયા.

મનોરદાસ ને એકા એકી પાછાં આવવા નું કારણ હતુ કે તેને બાહાર ગામ જવા નો વીચાર ન હતો પરંતું મૈના ના ચ્રાત્ય જોવા સારૂ બાહાર ગામ જવા નું બાહા નુ કરી ને ઘરથી બાહાર પડયો હતો ને સેહેરના પાસે એક ગામ હતુ તીહા એક ગ્રસ્થ ઓલખી તો હતો તીહા જઇ ને ઘોડો બાધી ને પાછો સેહેરમા આંવ્યો ને અંધારૂ થતામા ઘરના થડમા કોઇ દેખે નહી તેવે ઠેકાણે આવી ને છુપી રહયો ને વળી કોઇ આવ તુ તથા કોઇ જતુ માણસ તેને ટોકે નહી તેવી જગ્યામા જઇ ને બેઠો હતો તે વખત સામરાવ મેના ના ભેગા થવા સારૂ આવ્યો હતો તે તેના જોવામા આવ્યો ન હતો કારણુ કે તેની ભીંત ઉપર થઇ ને તેના ઘરમા આવ્યો હતો પરંતું ઇછારામ બાહેર થી ઘેર આવ્યો ને તેની નજરે પડયો હતો તે વેળ્ાજ મનોરદાસ પાછલ પાછલ આવી ને કમાડ બંધ હતા તેને સાકલ ચઢાવી ને તાલુ વાસ્યુ હતુ ને તેને ખબર મલી હતી કે આજ તારા ઘરમા એક આવે અને બે જાય તેવી રીતે થવાનુ છે તેવી બાટણી તેને પ્રથમ મલી હતી તેથી કરી ને ગામથી તે તરત પાછો આવી ને તાલુ વાસ્યુ હતુ તે બદલ તેને કહેલી વાત ખરી હશે ખોટી તે વીસે મૈના મોઠા વીચારમા પડી ને તેવખત કાંઇ બોલી

નહી ને મનોરદાસે આપડા જૈના નુ તાલુ ઉઘાડી ને બીછાના ઉપર જઈ ને સુઇ રહયો ને થોડીક વાર થઈ એટલે ઉંઘી ગયો છે તેવો ડોળ કરી ને પડી રહયો એડલે મૈના હલવે થી ઉઠી ને પોતાં ના બને જાર હતા તેમને બાહેર કહાડી મેલવાનો ઇરાદો કરીને આવી ને તેઓને કહુ કે મુંવો ઉંઘી ગયો છે માટે ચુપ ચુપ ની કલી જાય તે વીસે સામરાવ બીન કાલજી નો હતો તે હલવે થી કોટડી ની બાહાર થઇ ને નીકલી ગયો પરંતુ ઇછારામ રાતની વખતે ક્યાયાં જસે તેમ ધારીને ઇછારામ જે કોટડીમા હતો ત્યાં કાંઈ ગરબડ થતી હતી કે કોઇ એક આવ્યો તેથી કરીને તેની છાતી ધડક ધડક થવા લાગી ઇછારામ જે કોટડીમા બેઠો હતો તે કોટડીમા પુષ્કલ સામાન પડયો હતો ત્યાં ઊંદર ઘણા હતા તેથી કરીને તેના અંગ ઉપર દોડાદોડ કરતા હતા તેથી તેત્રાસ પામી ગયો તેથી કરીને બીજી કોટડીની માંહેથી તે કોટડીમાં જવાના ઈરાદાથી અંધારેઅંધારે તેનું કમાડ સોધવા ગયો તેથી કરીને હળવે હળવે ચાલતો હતો હવે ત્યાં પગ મુકવાની પણ જગા હતી નહી તેથી કરીને ગરબડ થવા લાગી તેથી કરીને મનોરદાસ જરા જાગ્યો હતો ને ત્યાં એકાદ માણસ છુપીને બેઠો હશે તેથી ઊંદરની ગરબડ છે તેવું ધારીને સ્વસ્થ થઇને મેનાયે જાણ્યું કે આપડો છેલ બટાઉ ત્યાં છે તેવી માહેતી હતી છતાં તેને પોતાનું રૂપ કરીને પછી બીહ ગઈ કે હમણા આપડી ફજેતી થશે તેટલે ઇછારામને દરવાજે કોટડીનો હાથ આવ્યો કે તે કોટડીમાં ગયો તે કોટડીમાં સામરાવ સુતો હતો ને મનોરદાસ ઘેર આવ્યો હતો તેથી કરીને બીન ધાસ્તી ધરાવ્યા વગર સ્વસ્થરીતે પોતે કોટડીમાં ઊંઘી ગયો હતો ને મેનાનું ચીત તે કોટડીમાં ગયું હતું કે ઇછારામ તે કોટડીમાં છે તેવું હળવે રહીને ઇછારામે દરવાજે

ઉઘાડયો કે તે વીશે મેનામા મનમાં આવ્યું કે હમણા આપડી ફજેતી થયા વીના રહેનાર નથી તે પ્રસંગે તેવોજ વીલેક્ષણ આવ્યો કે ઇછારામબીજી કોટડી પાછળ કોટડીના બારણાં હતાં ત્યાં હળવે હળવે તેના કમાડની સોધ કહાડવા સારૂ ગુપ ચુપ ચાલ્યો કે ઠેઠ સામરાવના બીછાના ઉપર ગયો ને ઇછારામનો હાથ તેના ઉપર પડયો કે જબકીને છહયો કે મેના મને જાગૃત કરવા સારૂ આવી છે માટે ઇછારામ મોહોટા પ્રેમથી આલીંગન દઇને તેનાથી ચુબન કરવા સારૂ લાગ્યો તે વખત સામરાવના મુછોના વાળ તેના મોડામાં લાગ્યા તેવારે ચમક્યો કે કોઇ પુરૂષ છે માટે પકડવા તથા મારવાસારૂ આવ્યો છે તેવો વિચાર કરીન ત્યાંથી નીકલીને નાસી જવાનો ઇરાદો કરવા લાગ્યો પરંતુ પ્રથમ તેને હરસ માની આલીંગન દીધું તેવુંજ તેના મનમાં આવ્યું કે કોઈ પણ મનોરદાસનો ચાકર આપડાને પકડવા સારૂ આવ્યો છે ને સામરાવના મનમાં જવા સારૂ પ્રયત્ન કરવા લાગ્યો કે બંનેની કુસ્તી થવા લાગી પરંતુ સામરાવ વિશેષ શક્તિવાન છે તે કારણથી ઇચ્છારામના હાથમાંથી છુટયો તેવોજ કોટડીના દરવાજાતેની ખબર હતી કે તરત કમાડ પાસે ગયો ને તે કમાડ ઉઘાડવા લાગ્યો તેવામાં ઇચ્છારામના મનમાં એવું આવ્યું કે બાહેર જઈ કમાડ બંધ કરી લાવું બીજો ચાકર આપડી પાસે આવીને આપડા લુગડા કહાડી આસમધ સામરાવના આગોદર હોતા હોઇલિ તેટલા માટે કોટડીના બાહેર પડવાનો ઇરાદો તથા તેને પકડવાનો ઇરાદો જોવા લાગ્યો તે વેળા તેને હાથમાં ધોતી જાલી હતી તે ઇચ્છારામના હાથમાં આવી તેના અગોદર તે ધોતી ફાટી ગઇ હતી તેના ઉપર તેનું લક્ષ નહીં રાખતા સામરાવે બાહેર નીકલી જવાનો ઇરાદો કર્યો કે ઇચ્છારામે

તેની ધોતીનો છોડો મૂકે નહીં તેવોજ સામરાવ ધોતીની આશા છોડીને તેવોજ ડીગમુંડ થઇને ચુનાગચીને માર્ગે હુડસુડ કરીને તે એક સરખો નાસતા છુટયો તેવીજ ધોતી ત્યાં મૂકીને ઇચ્છારામ તેના પા- છલ ચાલ્યો તેથી તે રસ્તે બંને દાસી મેનાની સુઈ ગઈ હતી તે પૈકી એકાદ જાગી ઉઠીને જુવે છે કે તેના અંગ ઉપર સામરાવ નાગો પુગો તેના અંગ ઉપર પડેલો દીઠો તેવોજ વિચાર કરીને કહ્યું કે કોઇ કામાતુર થઈ જવાથી અંગ ઉપર બલ્હાતકાર કરતો હતો તેવા- તે ગાભરી થઇને મોહોટો ધાંટો કહાડયો કે બીજીના અંગ ઉપર ઇચ્છારામ પડયો તેવોજ પહેલા પ્રમાણે તેને પણ કર્યું તેથી કરીને મોહોટી બુમ પાડી તે વેળા ઘરના બીજા ચાકર માણસ જાગી ઉઠયા.

મનોરદાસ પરથમથી જાગતો હતો તે બધાના મનમાં હરોજ કે ઈછારામને સામરાવ તેની કુસ્તી થઈ તેવી રીતે દરરોજ ઊંદરની ગડબડ તેટલી થતી નહીં હોય તેવીજ ખાત્રી પૂર્વક માલમ પડયું પરંતુ આપણુ જે માણસ ઘરમાં આવતો જોયો તેજ આપડી સ્ત્રીનો જાર હશે તેવોજ હું આવ્યો તેવોજ કોટડીમાં છુપાવી મુકયો તે વાત મનોરદાસ લક્ષમાં કાંઈ આટલી ધડફડ કોણ કરે છે તે આવી નહીં ને જતાની વખતનો ઘણોજ ગાભરો થઇને તેને બાહેરના દરવાજે તાલુ લગાડીને કુંચી જેનાના કમાડ ઊપર મુકી હતી તેથી આપણને પુછયા શીવાય ઘરમાંથી માણસ બાહાર જઇ શકે નહીં તેવી પુરણપણે ખાત્રી હતી તે સંબવથી જાગ્યા ઊપર ઉઠીને તે કો- ણી ધડફડ થતી હતી તે જઇને જોવાનો પ્રયત્ન નહી કરતા તેવોજ બીછાના ઉપર સ્વસ્થ વિચાર કરતા પડેલો હતો મેનાના બંને જારની

જટાપટી થવાથી જાસ્તી ગડબડ થવા લાગી તે હવી ધણીજવાર તેવોજ ખરા પ્રકાર તેના લક્ષમાં આવ્યુ તે મુલે તેના બહુજ પગ લાગી ગયા ને હમણા ફજેતી થયા વગર રહેનાર નથી તેવી તેને ખાત્રી થઈ એટલુજ તેની બંને દાસી તેમાથી એક પછવાડે બીજી કલકલાટ કરી મુક્યો તેવારે મનોરદાસ તથા મૈના બંનેજણ ઉઠીને બીછાંના ઉપરબેઠાં ને કહેછેકે કોણે બુમ પાડેછે સાસારૂ બુમ પાડી વીગેરે તે સ્ત્રી પુરૂષ આમના શામના વીચાર કરવા લાગ્યા તે સમયે મૈનાની મનની વીલક્ષણ સ્થીતી થઇ હતી કે તેવખત ધરતી માગ આપે તો તેમા સમાઇજાય કે આવું કામ ચંદ્ર તથા શુરજ હોય તોપણ બાહેર નાહાસી જવાનો ઇલાજ સોધતા હોય. મનોરદાસ ને બુમા બુમ સાંભળીને ધણો ગભરાઈ ગયો હતો તે પોતે દીવો કરી ને કોટડીના સાંકલ ઊઘાડીને બાહેર જઇને જે ઠેકાણે દાસી સુઇ ગઈ હતી તે તરફ ગયો હતો યેટલે મેના પણ તેના પાછલ પાછલ ભયભીત જતી હતી તેવી દાસીની કોટડીના દરવાજા પાસે જતાજ દીગમુંઢ થતો સામરાવ બાહેર પડતાજ તેની પાછળ ઇછારામ હતો સામરાવ ને મનોરદાસ દીવો લઇને સામે આવતો જોઇને ચાલાખી કરી કે તેના હાથમાંથી દીવો છીયકાવી લઇને ઓલવી નાખી ને એક બાજુ ધકો મારીને તેન જમીન ઊપર નાખી દીધો ને પછેપો તે ગચ્ચીનો મારગ પકડયો તેના પાછલ ઇછારામ પણ મનોરદાસ પડેલો હતો તેના ઊપર થઇને નીકળી ગયો માણસ ઉપર અતીસય વીકટમાં પડેલા હોય તે વેળા થોડીસી સગવડ માલમ હોય તો તે વેલા પોતાનો વીચારનો શોચ કરતો તેવોજ પ્રકાર મેનાને થયો હતોતે વખતે સામરાવ નગ્ન ગચ્ચીના મારગે થઇને ગયો ને તેના પાછળ ઇછારામ

પણ જોઇને ગયો પરંતુ બંનેજણ બીન કાલજીના હતા ને બંનેજણા ઘ
રના બાહાર નીકળી ગયા તેવી ખાત્રી થઇ કે સામરાવ નગ્ન હોય તો
પણ નહાસી જવાનો ખરો કે કારણ તેવેળા આંધળો થઇજાયછે એવી
વાત જોઇને પોતાના ધણી ને પુછતી કે કયાં છે ને સીઇજા થઇછે તેથી
સે બીલકુલ તેની પરવા નહી ધરતા સામરાવ જે કોટડી માં સુઈ રહ્યો
હતો તે મારગે બે ધડક ચાલી ને તેની ધોતી મારગમાં પડી હતી તેને ભે
ગી કરીને એકકોરે મુકી ને જે પથારી ઉપર સુઈ ગયો હતો તે બીછાનુ
લપેટીને તાકીદથી તેના ધણીપાંસે ગઈ કે તેને તેબીછાનુ ઝટપટ વાળ્યુ
એટલુ કામ કરયુ કે બાયડી માણુસ ચકોર હોય ને કોઇના જાણ્યામાં
વાત આવે નહીં તેથી કરીને તેનો ધણી બોલ્યો કે તું કહેતી હતી તે ખરી
જ કે આજ ગામ્માં ચોર પડવાના છે વળીતું કહેતી હતીકે ચોર હથીયાર
થી મારસે ને દાસીને કચરી નાખસે તેવો પ્રકાર તમને થયોછે તેનુ કા
રણસુ ને વળી ચાકર માંણુસ હતા કે નહી કે એકાદાને પકડતતો ખરો
હવે મનોરદાશ તે કઈ દુખી થયો નહતો પરંતુ તેનુ મશતક દરવા-
જાના ચોકટા સાથે પછડાયુ હતુ તેથી ગભરાઇને વાત કરતો હતો
તેથી તે જોઇને મૈના બોલી કે ઓ મા આ કેવડુ લોહી નીકલુ છે કે
મુવો દુશમનને મારે તે રીતે મારેલુ છે કે તેને આગળ અથવા પા-
છળ વીચાર કર્યોહોત આવી રીતે મારત નહી પણ હાલતો ક્રીયે
ક્રીયે ઠેકાણે માર મારયો છે કે મુવો ચોરને કેવો વીચાર ને કેવી
દયા કે મુવા રાક્ષસ તો ખરા તેવી રીતે તેને જે સારૂ લાગે તેવી
વાત કહી તેથી તે વખત વીચારીને કહુ કે માણુસના હાથે ગુન્હો
બન્યો હોય તોપણુ તે વખતે આજીજી કરેતો તેને સારૂ લાગે માટે
મૈના તે વીસે વાત કરી કે ભોળા મનોરદાસના મનમા આવ્યુ કે

કોઇ ચોર માણસ ચોરી કરવા સારૂ આવ્યા હતા પરંતુ ગડબડ થવાથી તે ચોરો નાહાસી ગયા જે તે ચોરજ હતા તે તેની બાયડી એ વાત કહી એટલે તેની બાયડી ઉપરથી અંદેશો ઉતરી ગયો. ને તેને માલમ પડયું કે મારી બાયડીની મારા ઉપર પ્રીતી છે તેથી કરીને તેને અતીશય આણંદ થયો ને મેનાની જેટલી વાત હોય તેટલી દાસી જાણે ને તે દાસીને માલમ હતી કે બને જાર ઘરમા હતા તે તેની માહેતી હતી પરંતુ ચાકર માણસને પૈસાનો હીસાબ નહી રાખતી હતી તેથી કરીને તે કોઇને વાત કરી શકતી નહતી તે સમયે બને દાસી આપસ આપસમા કહેવા લાગી કે જે જાર ઘરમા આવ્યા હતા તે કામાતુર થઇ ગયા હતા તેથી કરીને દાસી ઉપર બલાતકાર જબર-દસ્તી કરવાસારૂ આવ્યા હતા બાયડીઓના મનમા સત વીચાર ઘડી ઘડી આવે છે ને પુરશના મનમા મણ નહી હોવાથી કલપના ઘણી તાકીદથી આવેછે તેથીજ તેવાત કહેવા સારુ ઘણી ખુસીથી મનમા આવેછે પરંતુ મેનાને આપડા બોલવા ઉપરાંત તે નાહાસી ગયેલા બને ચોર બોલતા હસે તેવું કહ્યા ઉપર તેથી દાસી નીરાશ થઇ પરંતુ તેનાથી કહ્યા વગર રહેવાયુ નહી જેહેના અંગ ઉપર આમરાવ પડયો હતો ને તે બોલી કે વીલક્ષણ ચોરમુવા ચોરી કરવાની મુકી દઇ ગાંડાતુર થઇને મારાથી બાંકાઇ કરવા લાગ્યો ને મેં કદી બુમ ન પાડી હોત તો મારી પુરી ફજેતી કર્યાસીવાય મુકનાર નહી હતો મુવો લુચ્ચોછે મુવોલુચ્ચોછે તેવારે બીજી બોલીકે બાઇ ખરી વાતછે કે બાઇ મારી પાસે પણ આવ્યો હતો મારા મોહમા મોહ ઘાડીને નાના પ્રકારની ચેસ્ટા કરી કે બાઇ હુંતને શુકહું ને હુ પણ બુમ નમારી હોતતો મારીપણ અવસ્થા તારા જેવી કરીહોત તેદાસીનીવાત

મૈના એકાને ઘરીજ નહી જે વેળા તેના ધણીની પ્રીતી તેના ઉપર હતી તેથી કરીને બીજી બાયડીની ગરજ રાખતો નહી તેનાથી તે પ્રતી ભાવ કરે ને તેને આવડતી નહી હવે તેને ખર તરફના વીચાર ઘણા આવતા હતા તેથી તે દાસીએ વાત કહી એટલે તે દાસી ઉપર ગુસ્સે થઇને બોલી કે તે વખત તે મુવા-ની ખોડ તોડવી હતી કે તે મુવાનું નસીબ આજથી ફુટ્યું તેટલુ કહ્યું એટલે તે મુગી મુંગી રહી ને મનોરહાસે તે વાત કાંઈ જાણી નહી તે હેતુ તેને માલમ હતુ કે ઘરમાંથી એક માણસ નીકળ્યું તે જોયું હ-તું ને દેખતાં બે માણસ નહાસી ગયા હતા તે જોઇને તેના મનમાં વીચાર કર્યો કે પરથમ ચોરી કરવાસારૂ એક ચોર આવ્યો હતો ને તે છુપાઇને બેસી રહ્યો ને તેની સોબતનો માણસ કમાડ આગળ ઉભો હતો પરંતુ ચોર ચોરી કરવા સારૂ આવ્યા હોય તે ચોરી કરવી છોડી દઇને દાસી ઉપર બલ્હાતકાર કરવા સારૂ કેવા ગયા તેનો વીચાર બરા-બર કરતાં આવડે નહીતર તે વખત છુપીને બેસતા વખત તેને માલમ પડ્યુ કે દાસી જાણે છે માટે તેની ફજેતી થાત તે સારૂ તે કોઇને કહેશે નહી ને ધારીને તેને બાઝી પડ્યો પરંતુ આ નથી વાતની ખા-ત્રી હતી તેના ધણીને માલમ પડી કે ચોર ચોરી કરવા સારૂ આવ્યો હતો તેવું તેના મનમાં આવ્યુ સારાશ તે વખત સર્વે મેનાના કૃત્ય તે પુર્ણ પણે છુપાઇ ગયા ને સર્વે મળીને દીવો લઇને સોધ કરતા હતા કે હવે બીજો ચોર છુપાઇ રહ્યો નથી તેવી ખાત્રી કરીને નાહાસી ગયેલો ચોર પાડોસના ઘર ઉપર થઇને નાહાસી ગયો તેવો અનુમાન કરીને પોતપોતાની જગા ઉપર જઇને સુતા.

હવે મનોરદાસને માલમ પડ્યું હોતતો ઘરની બાયડી જોડે લડ-તો હોત હવે સામરાવ આપડા રોજનો રસ્તો માલમ હોવાથી તેને ઘેર ગયો ને તેના પાછળ ઇછારામ પણ ગયો મગર બંને જણ આમ-ના સામના ઓળખ્યા ને ઇછારામની તથા સામરાવની તથા મેનાની એ ત્રણે જણની પ્રીતી માલમ ન હતી તે ઉઘાડી થઈ ગઈ કે સામરાવની પાસે મેના હતી ને તેને કહ્યું કે મારૂં માથુ દુખે છે તેમ કરીને બારણું બંધ કરી આવી પરંતુ ઇછારામથી મેનાની દોસ્તી પ્રથમથી હતી તેથી કરીને તેની સાથે વાતચીત કરવાથી વાર વધારે થઈ ને પરંતુ તેનો ધણી તે વખત આવ્યો ને ગડબડ થઈ ગઈ ને તે બંનેથી પ્રીતી હતી તેથી ખરાબ માલમ પડ્યું પરંતુ સામરાવનું ઘર નજીક ન હોતતો ને આ વખત પ્રીતી ન હોતતો પાકી ફજેતી થયા વગર રહેત નહી તેથી કરીને ઇછારામને આફ્રીન કરવાની વખત આવી હતી પરંતુ સામરાવ બોલ્યો કે મીત્ર આપડા બંને ઉપર બરાબર હાજરી ગુજરતી હોત પણ પરમેશ્વરના પ્રતાપે આપડે બચી ગયા માટે પાડોશીનું ઘર હતુતો આપણો બહુ બચાવ થયો તેવી રીતે ઇછારામ સામરાવની જોડે વાત કરતા બેઠા હતા તેવામાં બે ઘડી ચાર ઘડી વાતો કરતાં વીતી ગઈ ને હવે મનોરદાસના ઘરમાં સહુ જંપી ગયું છે તે જોઇને ઇછારામ આપડે ઘેર જવા સારૂં નીકળી પડ્યો.

ભાગ ૪ થો.

પછવાડે થએલાં વતાંત ઇછારામ તથા સામરાવ તે બંને જણ મુક્ત થયા ને શાંતી પામ્યા ને હવે બંને જણ મેનાને ઘેર જવું નહી

સાથી કે ધણી ધણીયાણીના સમંધમાં કોઈ વખતે તેમાંથી માઠું જ-વાનું કારણ માંહેથી પેદા થાય આ પ્રમાણે મેનાનું મન બંને જાર ઉપર છે માટે પ્રેમ અથવા દ્વેસ તેમાંથી પેદા થાય તેથી કરીને આપ-ડી પરણેલી બાયડીને છોડીને બીજીની સંગતથી કાંઈ વધારે અથવા સુખ મોજ માલમ પડતી હશે તે કરતાં એક કસબણથી દોસ્તી કરે કે તે ખોટી યા ખરી પરંતુ એક અરથે ઘણી સારી પરંતુ ઘરાઉ બા-યડીથી સમંધ કર્યાથી લપટાયતો કોઈ એક દહાડો તેમાંથી ખોટું પ્રય-ત્ન નીપજે તે કેવળ મૂર્ખ બને વળી તેનાથી જેની સાથે તેનો પ્રેમ હોયને તે તોડેતો તેને ઘણુંજ પાપ લાગે છે તે કરતાં કોઈ સારા માણસથી દોસ્તી કરી હોયતો કોઈ પ્રસંગે મરદ કામ આવે વળી પરાઈ બાયડીથી બંને જણ મરદે એક બાયડીથી દોસ્તી કરી હોય તો તે બંને મરદ જાણતા હોય તો એક એકના ઉપર ખેદ રાખે ને તેમાંથી મારૂં કે પોતે મરે અને તેમાંથી ખોટું નીપજે વળી ઈછારામ સામરા-વને ઘેર જાયતો તેનાથી સારી સારી વાતો કરે પરંતુ તીહાંથી નીકળી ને જાય પછે તેનાથી વેર ભાવની વાતો કરે સામરાવ તથા ઈછારામની મેનાની જોડે દોસ્તી છે તે પરથમથીજ માહેતી હતી હવે તે બંને તીહાં ભેગા થયા તે વખતથી એક એકના ઊપર આમના સામના ખેદ ભાવ રાખતા હતા.

મેનાના મનમાં પ્રથમની વાતથી કાંઇ પણ ફેરફાર થયું નહી જે વારે બંને જાર ઘરમાં હોય તો તેનો ધણી આગળના દરવાજે તાળુ લગાડી તેના પાસે આવી સુઈ રહેતો હતો તે વખતમાં તે ઘરમાંથી બાહેર જાય પછે તેનાથી કર્મ કહણી કરતા અતીશય પશ્ચાતાપ થતો

જાય તે બંને સુરતીરપણે ઘરમાંથી બાહેર પડી જાય તે પછે એક તલભાર પણ બાહેર કહે નહી હશે તે જોઇને પુર્વા પ્રમાણે હુશીઆરી આપી સારાંશ જે બાયડીને પરપુરૂષના લાલચથી લપટાઇ તે બાયડીનું અંત કેવળ દેડકા માફક દેખાય છે તે દેડકું જમીન ઊપર બોલે છે ને તે જમીનથી તેનો જીવ લાગે છે ને તેની સ્થીતી થાય છે તે માફક તે પ્રમાણે તે દેખાય છે ને તીહાંથી ઉઠતાંજ પ્રથમનું રૂપ હોય તે આવે તેવીજ ચંચળ બાયડીની સ્થીતી હોય તો પર્યંત તેને અવીચારી પણુ વરતતી હોય તે મુળે તે એકાદીવાર સંકટમાં પડીજ જાય તો પર્યંત પુન તેવુંજ વરતન કરૂં તે નીસ્સે કરતાં પરંતુ સપડાવેલી પેચમાંથી મુક્ત હોતાજ તેના વ્રતની નીસ્સે એક ક્ષણ નષ્ટ હોતો તેવીજ સ્થીતી મેનાના મનની થઇ બીજે દહાડે સહવારમાં આપડે બને જારના ઉપર આપડી જે વીશ્વાસી દાસીની જોડે ચીઠી મોકલી.

રાત્રે થએલુ ધાધલ ઘરમા માણસ પૈકી સર્વે જણ એમ કહેવા લાગ્યા કે ચોર ચોરીકરવા આવ્યા હતા તેવુ સમજતા હતા માટે તમે કોઇ રીતની કાલજી કરસો નહી પરંતુ ભેગા થવા સારૂ તાકીદથી આવો પરંતુ ઇછારામ તથા સામરાવ બને ઊપર બરાબર લખ્યુ હતુ પરંતુ તે બનેની મરજી ભેગા થવા વીશે ઇછા હતીજ નહી તેવુ બને જણે કહેવરાવ્યું ને તેને ચીઠી વાંચી કે મૈના એ પરથમ તો ઘણુંજ દુખલાગે તેવું પરંતુ તાકીદથી તેને આપડા મનથી સમાધાન કરીને લીધુ ને લાગલુજ તારી વાટે લાગ કે તારે ને મારે જરૂરનથી તર બોલી કે તુજનહી હેલી કે મુવા પુરસ પણ મોહોટા વિસ્વસઘાતી હોય કે આપડું કામ હોય તો આજીજી કરે ને કામ થાય કે મોં ફીરાવીને રાખે તે પ્રત્યક્ષ

આ ઈછીરામ ના વરતમાન ઊપર શપ્રષ્ટ દેખાઇ આવે છે કે પ્રથમ હું તેનાથી વસ થઈ તે વેલા મારી કેટલીક આજીજી કરતો હતો કે તારા ઉપરથી હું વારી ને મરી જાઉ તેવી રીતે સારૂ સારુ બોલી ને શુ શુ પ્રયતન કરુ કે હવે તારી મને ખપ નહી કહે તો પુરસ ઘણા બેઈમાની હોયછે પરંતુ તે ફોસલાવી ને સારી સારી વાતો કરે તે ઊપર કદી ભરૂશો રાખુ નહી હશે કહેતા તે અગદી ખરો છે તોજ તેના વીશે અનુભવ હોય. સારાંસ તરણે જણાનો સનેહભાવ આજથી તુટયો તેથી કરી ને ઘણુ દુખ નહી ધરતા કોઈ એક સારા માણસથી દોસ્તી કરવા સારૂ તેને લેહેર લાગી તેથી કરી ને જોતી હતી તે કેવો કે વાકડો ને વરણાગીયો હોય તે નાથી સ્વસ્થ રહે પરંતુ આબનેથી સંબંધ તુટયો તેથી કરીને તેના મનમાં કાંઈ પણ આવ્યું નહી એકદર પુરસ અથ વા બાયડી હોય ને બને પુરસથી છંદ લાગેતો જમીન તથા વાદલ ને છેટુ છે તે પ્રમાણે જુંદાઈ થઈ જાય છે વળી એક વીધવાન પુરસ હોય ને તેની સગાં તે વીસ વરશથી દોસ્તી થઈ હોય તો એક સરખી વીસ વરસ સુધી છંદમા એક સરખી પ્રીતી રહે બાયડી અથવા પુરસ હોય તો પણ દહાડે દહાડે વધારે પ્રેમ ભાવ વધતો જાય તેવી રીતે ઘરડા માણસ કહી ગયા છે તે કાંઈ ખોટુ કહી ગયા નથી

મેના અત્યંત ચતુર હતી તેથી કરીને ઇચ્છારામ વસની હતો તેથી તેને ચટક લગાડી કે જે દહાડાથી તેને પ્રીતિ બંધાઇ હતી તેથી તેને સુખ પ્રાપ્ત કર્યું હતું તેથી દેવતાને એટલુ આરાધન કર્યું હોતતો તે સામે આવીને ઉભો રહેત પરંતુ તે અગદી મોહી ગયો તેથી તેને દાસી કરવાને તૈયાર હતો તેથી કરીને તેના પાછળ પાછળ તુલસી બાગમાં તથા બેલબાગમાં સંધ્યાકાળ વેળાતે દરશન કરવા સારૂ

જતી હતી તેથી તેને જોવાસારૂ તે ઉભો રહેતો આ પ્રમાણે મેનાની કાંતી ને તેનું બોલવું ચાલવું તેથી આવું મોહોટું પુણા શેહેર છે તેમાં તેની દામીની કોઇ બાયડી હતાજ નહી ને તેની એક વખત દોસ્તી જેણે કરી હોય તો તેની સાથે નાના પ્રકારથી હાસવીનોદની વાતો કરીને તેનું મન હરણ કરી લેતી.

ઇચ્છારામે તથા સામરાવે મેનાનો છંદ છોડેથી આશરે બે ત્રણ મહિના થયા હતા તેવામાં નાસક શેહેરનો રહેનાર કેસણરાવ કરીને ગ્રહસ્થ હતો તેની પુત્રી નામે ચૈની કરીને હતું તે પુણા શેહેર જોવા સારૂ આવી હતી ત્યાં કેસણરાવ જે ગ્રહસ્તથી પરીચ્ય થયો હતો તે એકલો માણસ બોલાવે ચલાવે તેનાથી સમથ હતો તેની મંડળીમાં મેનાની ચંચળ અને ખુબીદારને પગથી માથા સુધી વારંવાર તેની વાત થતી હતી તે વાત કેસણરાવના કાને પડી તેથી કોઈ દહાડો દેવ દરશન કરવા સારૂ જતોજ નહી પરંતુ તેને જોવાસારૂ એવું શરીર કેવું છે કે તેની આંખ કમલ પ્રમાણે તથા મોંના દાંત પરવાલા માફક ને હોઠ લાલ ગુમચી માફક ને નાક અણીદાર ને કાન ચંચલ ને પાણીદાર ને તેનું શરીર તેવું હતું ને જે વખત રસ્તે ચાલે તે વેળા જેવું લોટણ કબુતરની માફક તેની ચાલ હતી તે એટલું જોઇને કેસણરાવ અગદી મોહી ગયો હતો તેથી કરીને હરસુરતથી તેની ઓળખ કરવી તેવો નિશ્ચે કર્યો કે તમામ ચાકર માણસોને નાસક મોકલી દીધા ને પછી મનોરદાસની જોડે એકાદુ મકાન લઇને રહયો ને કહ્યું કે હું ઘણો ગરીબ માણસ છું ને નોકરી કરવાસારૂ આવ્યો છું તેવું મનોરદાસને કહ્યું કે તમારા જાણવામાં એકાદી ગ્રહસ્થ હોય

તો મને નોકરીમાં લગાડો કે મારે ખાવા પીવાની નીરાંત થાય હવે મનોરદાસ એક લાખ તથા એશી હજાર રૂપીયાનો વેપાર કરતો હતો તેથી કરી ને ચાર પાચ કારકુન રાખેલા હતા તે માહેથી એક કારકુન ને માણસ રાખવાની ગરજ હતી તેથી કસ્ણરાવને કહ્યું કે તમે તેકારકુન પાસે રહેશો ને તેજીવનો ઘણો ઉદારને સારો માણસ છે તેથી તમારુ કલ્યાણ થશે માટે તે ચાકર રાખવા સારુ આમ તેમ જોતો ફરે છે પરંતુ હાલમા અ:પડે ઘેર નોકરી કરો પછે આગળ ઉપર થઇ રહેસે તેવુ ધારી ને મનોરદાસે તેને નોકર રાખી લીધો પછે કસ્ણરાવ ઘણો ચંચલ ને હુંશીયાર હતો તે જોઇને મૈના નું ચીત તેના ઉપર લાગ્યું તેથી તેને ઘડી ઘડી જોઇ ને તેનુ મન ચંચલ થવા લાગ્યું.

તેવી રીતે સાત આઠ દહાડા ગયા બાદ એક દહાડો બપોરની બખતે જમી રહ્યા બાદ ચોપટ મુકી હતી તેથી કરીને કૃષ્ણરાવને કહ્યું કે આવો બએ ઘડી ચોપટ ખેલીએ તે વારે કૃષ્ણરાવ ચોપટ ખેલવામાં ઘણો હુંશીયાર હતો તેથી કરીને મેનાને જીતવા દેતોજ નહી ને તેનો દાવ તેના ઉપરજ રાખતો હતો તે જોઇને મેના ઘણીજ પેહેલા કરતાં વધારે પ્રીતી ભાવ તેના ઉપર પ્રસન્ન હતી અને તેવારંમવાર ઉષ્ણને દીર્ઘ શ્વાસો શ્વાસ નાખતો તે જોઇને તે અત્યંત પ્રેમથી વીચારતી હતી કે કૃષ્ણરાવ તારે રાંધવાની ઘણી અડચણ પડતી હશે તેવું મને માલમ પડેછે કે તું ખેલવામાં હુશીયાર છે પરંતુ મારો દાવ તારા ઉપર રહેછે માટે તને દુ:ખ પેદા થતુ હશે કૃષ્ણરાવે ઉતર આપ્યો કે બાઈ સાહેબ મારે દુખ ઘણુ છે માટે તમને કહુ તોપણુ આપડા લક્ષમાં આવનાર નથી ત્યારે તેના દુખનુ કારણ પુછવા અતીશાય મોહ ને તેનુ બોલવું

મધુર સ્વરથી બોલી કે કૃષ્ણરાવ તમારા મનમા મારા તરફનો જે ભગતી ને માન્યાતા કીત્તા આ પૈકી ને એકાદા નાજુક થઇ ઊતપન્ન થયુ હોય તો મને આટલુ દુખછે તે કહે ને દેશ વીગેરે વધારે પ્રીતી કુલ હોય તે નીર્માણ થયુ હોત અર્થાત તુ કહેવાથી તારા કલ્યાના નહી તેથી ઉઘડ જાયમૈના ને ઉપરો ધીક રીતીથી અંતઃકરણથી પ્રેમ સમરીને દુખ કહે વાથી વીન્યવીનાતેને પુર્વી પૈક્ષી મોટયા દીર્ઘ શ્વાશો શ્વાવસ છોડીને તે હવા તેનેશુન ત્યાસ આપડે દુખ કહેવાનું તે વીશે આગ્રહ કરો તે સમયે કૃસણરાવ બોલ્યો કે બાઈ સાહેબ મારા દુખનુ ખરુ કારણ કહીસ તો મારા ઉપર ગુસ્શે થશો તેથી તમારાથી હુ ઘણો બીહુછું. સીવાય તે તમારાથી ને બીજા આગળ બોલવાની મને સંકા આવે. મૈના બોલી કે તાહારે કાઇ કહેવાનુ હોય તે કહે કે હુ તારા ઉપર ગુસ્શે થઇસ નહી તેવીજ તુને આપણ છીયેતો તેવાત બીજાને કહેવાની પરવાનગી આપ્યા શીવાય તે સમધની એકદી ઉચ્ચાર કાડનાર નહી તે હુ ખાત્રી પુરવક કહુ છું. કૃસ્ણરાવ બોલો કે બાઈ સાહેબ હવે આપણે વચન આપ્યુ તેથી હુ મારૂં દુખનું કારણ સ્પસ્ટ કહેતો તેણે આપડી આંખમાંથી આસુ લાવી ને પરથમ તેને જે વખતથી જોઈ તે વખતથી તેના પાછળ પાછળ આવીને મનોરદાસ ની સાથે ચાકરી કરવા નો નીસ્શે કરયો વગેરે સર્વે પુરવક હકીકત કહી ને તારો પ્રેમ સંપાદન સર્વ સુખ ત્યાગ કરી ને તારા ધણી નો દાસ થયો કે તહારૂ આલીગન તથા શુખ માહારુ સરીર પાવનકર તે માહારી માગણી ને ઘણી મોહોટી દેણગી દેવા ને હુસર્વે સ્વીઅયોગ છે હેવું સખે તારા સમજમાં હોયતો જન્મ શુધી તારી પાસે તારૂ સુંદર મુખ કમલ જોવાદે ને નીત્ય સુખ ભોગવવાદે છેવટે બજાર ની કારકીદી પાગુન પુણ્યા મા કાર્ય મૈના સ્રીને રાખી વીલક્ષણ

અદાર્ય આલે આહે તે વીસે જેટલી વાત કરૂ તેટલી થોડી ત્યાસ કોઈ પુરસ ને થોડી ઘણી પ્રીતી દરસાવેલી કે કોમલ અંતઃકરણથી છુટવા સીવાય રહે નહી તેના કાને અથવા આંખે પ્રેમની ગાંઠ તેના અંતઃકરણ માસ કરી તીહાસ્થીર હોતે તે પુરસની સગતમા તેને શુખ પ્રાપ્ત હોય તીહા શુધી એના પ્રમાણે જાર કર્મ થી લુબ્ધ થયેલુ સ્ત્રી ના મનમા કૃષ્ણરાવના પ્રત્ન જોઇને તે વીસે મોહને પ્રેમ ઉતપન્ન હોનાર નહી તેવી આમારા બાયડી પૈકી એકાદીના મનમાકલપના એને અસંભવીત આહે.

કૃષ્ણરાવ આપડી પ્રેમની વાત મેનાથી કહેતો હતો તે તેના સામી એક સરખી જોઈ રહી હતી તેવું તેનું બોલવું સાંભળતાંજ તે બોલી કે હે પ્રાણમીત્ર તું હવે કોઈ રીતની ચીંતા કરીશ નહીં આજથી ખચીત પ્રીતીના ઊમાલે કેટલાક અલ્હાદાકારક હોય છે તેનો અનુભવ મને આવેલા પૂર્ણપણે સમજો આપૂર્વીમી પ્રીતીનોછાયેસ ખરી પ્રીતી હોય તેવું સમજતો હતો પુરાણમાં રાધાકૃષ્ણને પ્રેમની જે વાત વાંચ-વામાં આવતી હતી તે પ્રમાણે હુ સમજતો હતો કે કૃષ્ણે તપસ્યા કરી તેથી રાધા ગોકુલમાં કૃશણને જોઇને કામથી વીભલ થઈ હતી તેવું તે મને કહેતી તેથી બેઉનો જીવ એક સરખો હતો તેવી રીતે તારોને મારો જીવ અંતઃકરણથી કદી પણ છુટનાર નથી તેવું મને દેખાય છે સારાંશ આ આગળ પ્રાણસખા તું મારા પ્રાણ પૈકી અધીક પ્રાણ છે તે તારા લક્ષમાં જાણજે તેવું બોલીને તેને ગળામાં હાથ નાખીને ચુંબન કરવા માટે આપડા મુખ ચંદ્રમા જેવું તેના મુખ આગળ લઇને કૃષ્ણરાવના મનમાં જે વાત હતી ત પ્રાપ્ત થઇ તેને વ્યર્થ જવા દીધી નહી તેને અતીશય પ્રેમથી તેના ગળામાં હાથ નાખીને ચુંબન કર્યું ને

બંને જણાનો જીવ એક સરીખો થઈ ગયો ને મેનાનું મન નવા જાર સાથે મધરાત્રીની વખતે પોતાની સુવાની કોટડીમાં બોલાવીને ખુબ રીતે એશ આરામ કર્યા તેવી રીતે નીત્ય કરમ કથની ચાલી.

તે ઉપર કહ્યા પ્રકારે ઘાટ ઘડયો તે દહાડે મનોરદાસ કાંઈ કામ પ્રસંગે ગામ ગયો હતો તે સંધ્યાકાળે પાછો આવ્યો હતો તે ખાધા કેડે તરતજ જઇને સુઈ રહયો હતો તેથી કરીને ઊંઘી ગયો ને મેનાએ અમસ્થા કમાડ બંધ કર્યા હતાં ને તેની પાસે સુઈ રહી હતી ને કૃષ્ણ-રાવ આવવાની વાટ જોઇ રહી હતી તે મધરાત્રીની વખત જે કોટડીમાં મનોરદાસ સુઈ ગયો હતો તીહાં ગયો ને તે કમાડે હાથ લગાડતાની વારમાં ઉઘડયા તે વારે તે અંદર જઇને અમસ્તા કમાડ બંધ કર્યા ને મેના પલંગ ઉપર સુઈ ગઈ હતી તે બાજુ જઇને તેની છાતી ઊપર હાથ મુકયો ને તેને જાગૃત કરી પરંતુ મેના જાગતી હતી તે વેળા તેનો હાથ પકડીને જેણી તરફ પોતાનો ધણી સુતો હતો તેની તરફ મોં ફેરવી ને તેના ધણીને જાગ્રત કર્યો ને કહેવા લાગી કે કાલ તમારાથી માહારે વાત કરવાની હતી પરંતુ તમે થાકીને આવ્યા હતા તે જોઇને તમને કાંઈ કહ્યું નહી કે તમે જે કારકુન રાખ્યો છે તે માંહેથી મોહોટો ને વીશ્વાસ કીયાના ઉપર રાખોછો તે વારે મનોરદાસ બોલ્યો કે તે વાત તને કરવાની નથી ને તું માહેતગાર નથી હાલમાં તો કૃષ્ણરાવ ઉપર વીસ્વા રાખતો ને તેને આજ કાલ માનતો ને બીજા કોઇ ને માન તો નહી કે તેના પ્રમાણે હાલમાનો પ્રમાણીક માણસ આજ સુધીમાં જોવા બીજો માલમ પડતોનથી માટે હુ તેની ચોકસી કરીસ.

મનોરદાસ જાગ્યો તેથી બને જણ ધણી ધણીયાણી હેત ખુશીની ની વાતો કરતા બોલતા હતા તેવું જોઈ ને કૃસણરાવનો જીવ ઉડી ગયો કે

આજ મૈના એ આપણ ને ફસાવ્યા એટલુંજ નહી પરંતુ આપણું સાસ ન કરવાનો વેત કરયો તેવું માલમ પડેછે તેથી તેનો હાથ પેલીના હાથ માછે તે છોડવી ને તીહાથી નીકળી જવાનો ઈરાદો કરવા લાગ્યો પરંતુ તેનો હાથ બરા બર ઝાલ્યો હતો તેથી તેનો ઈલાજ ચાલ્યો નહી તેથી ધણી ધણીયાણી વાતો કરતા હતાં મનોરદાસે કહ્યુ કે મૈના તેને ઉતર દેતી કે કૃસ્ણરાવ પ્રમાણે બીજો હાલમાનો કારકુન બીજો છેજ નહી પરંતું મારી સમજણ મા ચુક છે કે માહારી કાલ ખાત્રી થઈ પરંતું તને કાલ સ્હવારે ગામ જવા સારુ નીકળી ગયા તે બી રીતે જોઈ ને મને આવી ને કહે કે મારી પ્રીતી તમારા ઉપર અતી સય છે કે તુમારા વસથા નહી તર મને તરતજ ક્ષયરોગ થસે ને માહારો પ્રાણ જસે વગેરે તેવી રીતે ધણી વાતો કરી પરંતુ તેની એકે વાત મને સારી લાગી નહી ને મારે તેવું કરવા નુ કાઇ અર્થ નહી તેવું નીચ પણા નુ ભાસણ કરતા કરતા હુ થાકી ગઈ કે મારા ધણીથી તે વાત નો હુ મુકા બર કરાવીસ ને તેનું મોડુ કદી જોનાર નથી તેવું મે નીસ્સે કરયો પરંતુ તેની દમકપણા વીશયની તમારી પુર્ણ ખાત્રી કરવાસારૂ માહારૂ અંતકરણથી વીંધાઈ ગલબલથી ઊડી ગયું હતુ તેથી તેના મનમાં તેયે બલાહતકારી દરસાવતાં તે નીરલજપણાની ચામરશ ભાશણ કહ્યુ તેથી મને આનંદ હોતો ને તેને પ્રેમથી તેની પાશે દ્રવ્ય છે તેવી રીતે મને દેખાડતો હતો ને મે આપડા વાડા પાછળ મધરાત્રીયે ભેગુ થવાનુ વચન આપ્યું હતું પરંતુ માહારૂ જવાનુ ન હતુ તે તમારા લક્ષમાં પણ હશે કે કૃષ્ણરાવના કૃત્ય પ્રમાણે તે નીચપણા બદલ તગારી ખાત્રી કરી આપવાની કે તેમને હુ બંને જણા હાલ લુગડાં પહેરો કે હાલ તીહાં જઇને થોડીવાર બેશો ને હુ કહુછું એટલે તરત તીહાં આવશો

મને પુણ્ ભરૂંસોછે કે પરથમ તો મારી વાટ જોતો બેઠો જ હસે કે ક્રમણા આવશે મન્નુસ ને કેઈ તરી વાત ઉપર એક વાર પુણ્ વીશવાશ તેના ઉપર બેશે પછે તેના વીરૂધ કોઇ પણકહે પણ તે વીશે સબત પુરાવો મલ્યા સીવાય તેની ખાત્રી હોતનહી તે મનોરદાસના મનમાં ક્રૃસ્ણ રાવના શર્વે કૃત્ય જોવા આવ્યા પરંતુ બાયડી એકહ્યા પ્રમાણે લુગડા પહેરીને જે જગ્યા બતાવી તીહ્યા ગયો

મનોરદાસ ને મૈના એ થાપ મારી ને સ્ત્રીનો વેશ ધારણ કરતી ને આપડા રંગ મેહેલ ના બાહાર કરયોને તે પલંગ નીચે છુંપી ગયો હતો તે જટ ઉઠી તે કમાડને સાકલ લગાડી ને તેની સાથે રંગ વીલાસ કરવા લાગી પરથમ તેને ધણી ને જાગ્રુત કરીને ક્રૃસ્ણરાવ વાત કરવા શરુ કરી તેમા તેના તરફનુ તમામ ખોટુ બોલવા લાગી કે તીહ્યા થી જટ નીકલી ને જોવા સારૂ પયત્ન કર્યુ હતુ પરંતું તેના હાથ બલ કરી ને ઝાલ્યો હતો તેથી કરી ને તેનો હાથ છોડાવવા સારૂ ખેચા તાણ કરતા તેનુ મન થીર રહ્યુ નહી આખરે તેને તેના ધણી ને બાગમા કાડવા સારૂ તેના મનમા આવ્યુ તેથી કરીને અતી આણંદ થયો ને આ ગલ મનોરદાસે લુગડા પેહેરી ને સોધ કરવા સારૂ અંધારામા બાગમા ગયો ને ક્રસ્ણરાવ મેનાથી સંસાર સુખ ભોગવવા લાગ્યો તે વખતનું સુખનુ વર્ણન કરવા સારૂ સમર્થ છે કે ધણીજવાર જેવું મોહનારાણી ને છેલબટાઉનું જોડું હતું તેવી રીતે તે વખત જોડું બની ગયું હતું તેવું મેનાને તે વખત માલમ પડ્યુ કે પોતાના ધણીને જારની ખબર કહાડવા સારૂ મોકલો હતો તે કદાચીત પાછો આવશે તેથી કરીને પોતાના જારને કહ્યું કે હે પ્રાણ સખ્યા આપડા બનેનુ જોડું આ

વખત કેવું નાટક માફક બની ગયું છે પરંતુ હમણા તે પાછો આવશે. પરંતુ આ વખત એક સોટી સારી લઇને બાગમાં જાને તેને બે ચાર વાપરી દે ને તે સોટીનો ઉપયોગ કર પરંતુ કૃસ્ણરાવ મોહોટો બુધ્ધીવાન માણસ હતો કે એક સારી સોટી લઇને બાગમાં ગયો ને મનોરદાસે બાયડીનો વેશ ધારણ કરેલો હતો તેના સામે તેને દેખાડવા સારૂ ગયો ને તેને સ્ત્રીનો વેશ જોતાંજ કૃસ્ણરાવ બોલ્યો કે હે નીચ કામની બાયડી તું મધ્યરાત્રી તારા ધણીનું બીછાનું ખરાબ કરીને આટલી રાત્રે તું અહીં કેમ આવી છું કે તને લાજ આવતી નથી કે હે દુષ્ટ ને પાપણી તું ખરાબ છે તેવી મને ખબર હોતતો હુ ભગવત તેના જેવી ખરાબ બાયડી છે તેવી મને માલમ હોતતો હું તારી શોબત કદી પણ કરત નહીં ને કાલ સહવારે તારા ધણીને કહ્યા વગર રહેનાર નથી માટે તું મારગે જાય કે તાહરૂં ઘર જોઉં પછે તેમ કરીને બે ચાર સોટી વાપરી દીધી તે જોઇને મનોરદાસ તીહાથી નીકળીને નાહાશી જવાનો ઇરાદો કરયો તેવો કૃષ્ણરાવ તેને ખરાબ ખરાબ ગાળો દેતો ગયો ને તેની સોટી મારતો છુટો તેવી રીતે મનોરદાસ ઘરમાં જતો હતો તેની પાછળ ઘર સુધી વોહોચાડયો ને તેની પીઠ સુજી ગઈ.

મનોરદાસ સાસ નાખતો ગાભરો થયો હોય તે પ્રમાણે તેની પાસે ગયો કે તેને પુછ્યું કે કૃષ્ણરાવ તીહા આવ્યો હતોકે કેમ મેનાએ કહ્યું હતું તેથી આવ્યો હશે તેથી તમાને પૈકી ખાત્રી થઈ હસે તેવારે મનોરદાસે ઉતર આપ્યો કે ભગવત ના સતથી તેને બાગમાં આવ્વાની બુધી નહતી પરંતું તેની ખોટી બુધી હતીજ નહી તેથી કરીને ગાળો ને કેટલોક માર મારયો કે માહારાં હાડકાં ભાંગી નાખ્યા કે તેના મનમા પાપ બુધી હોત તો મને ગાળો દેત નહી માટે તે વીસે મારા મનમા પકી ખાત્રી થઈ કે તે નોકરથી કોઈ રીતે ખતા ખાવજ નહી તેવો વી[illegible] માણસ દેખાય છે મેના બોલી કે પરમેશ્વરમાં સત્ય છે કે

મારી વાત ખોટી ઠરી માટે અમસ્તુ તેને કહ્યુ તેથી તેને પ્રમાણીકપણું
દેખાડયું કે તારા હાથનાં કર્યાં હેયે વાગ્યાં કે તારા કહેવાથી વીશ્વાસ
રાખ્યો હોતતો તે બાપડાને ખરાબ કરત પરંતુ મારી નજરે મેં તેની
પરિક્ષા કરી કે તેમાં કોઈ રીતનું પાણી ભરતુ નથી કે આપણને આ-
વો સારો કારકુન કે તેનો વીશવાસ સારી રીતે માલમ પડયો કે તેથી
કરીને ઘડી ઘડી તેવી બાયડીને તેના વીશે કહેતો હતો. કૃષ્ણરાવ સ-
રખો સારો માણસ બીજો આપણને મલનાર નથી શારાંશ તે દહાડા
થી મનોરદાસને પુરી ખાત્રી થઇ કે મારી બાયડી પતીવ્રતા બાયડીને
પ્રમાણીકપણુ તેવો કારકુન બીજો કોઇ જગતમાં નહી હોય કે આપ-
ણાં ધનભાગ કે આપણને કારકુનમળ્યો ને મનોરદાસના દેખતાં મેના
કૃષ્ણરાવથી હસવું બોલવુ તથા ખેલવું બધુ કરવા માંડયું તેવો ભોળો
માણસ બીજો કોણ હશે.

આ પ્રમાણે મેનાથી કૃષ્ણરાવ પ્રેમ વહેવાર આપડી ઘરની બા-
યડીની માફક કરવા લાગ્યો ને મેનાના મનથી પણ દહાડે દહાડે
વધારે પ્રીતી થવા લાગી તેવા વખતમાં નાશક નીકળીને ગયો તે ગયા
પછી એકાદા બીજા જારથી દોસ્તી કે નહી કે સ્ત્રી ચરીત્ર કોઈ જીત્યું
નથી ને કોઇ જીતનાર નથી કોઇથી કહ્યું જાય નહી તેનો અનુમાન
કહુંછું કે તેને કદાચીત એક બે જાર કર્યા હોતતો તેની વાત કોઇને
માલમ પડત નહી ને તેના મનમાં વધનારી પતીવ્રતા છે તેવી તેના
મનમાં સ્થાતી થઇ હોત તે વાશે સ્ત્રી ચરીત્ર કોઈનાથી કળ્યું જાય નહી.

સમાપ્ત.

જાહેરખબર.

મહાસિદ્ધ મંત્રવિદ્યા—ગુજરાતી ઇંદ્રજાળ.

અથવા

ચમત્કારી—જાદુગર.

આ પુસ્તક થોડા દિવસની અંદર અમારા તરફથી બહાર પડનાર છે. આ પુસ્તકમાં નવી તરેહના મંત્રો, તંત્રો તથા જંત્રોના સાથે સહીત છપાવવાનું છે જેવું [illegible] નહિ પણ નથી છપાયેલા અજમાવેલા મંત્રોનો સંગ્રહ કરવામાં આવેલ છે માટે, જે ગ્રાહકોને જોઈએ તેમણે નીચેને સરનામે પત્ર લખવો અગાઉથી [illegible] આઠ આના રાખેલા છે. બહારગામવાળાઓએ ટપાલ ખર્ચ જુદું આપવું પડશે.

સતી દુઃખદર્શક નાટક

આ નાટક હાલ થોડા દીવસમા બાહાર પડનાર છે એની ખુબી જાહેર નહી કરતાં આપને વાંચવાથી માલમ પડશે. એટલું જ અમારે જ ફરમાવવું છે. કિંમત હાલ નક્કી નહિ રાખતાં ફક્ત ચાર આના રાખવામાં આવ્યું છે. આશીવાય અમારી દુકાને ઘણી જાતનાં પુસ્તકો વેચાય છે. જે ગ્રાહકોને જોઈએ તેમણે નીચેના સરનામે પત્ર લખવો. નોટપેડ પત્ર લેવામાં આવશે નહિ. લી.

તલાટી દામોદરદાસ બાલમુકુંદદાસ, ઠે. વડોદરા.

ઠેકાણું લેહરીપુરા, તંબા ગણપતરાવ મહાજનની ગલીના નાકે.